

Kraftig kost fra Zanu-PF

Det zimbabwiske regjeringens pressetalsmann hevder at Norge og andre nordiske giverland har blandet seg inn i «landets indre anliggender» ved å yte støtte til organisasjoner og pressgrupper med tilknytning til landets største opposisjonsparti MDC. – De har gjort det i lang tid, og vi liker det ikke. De har støttet MDC helt fra begynnelsen, sier pressetalsmann Nathan Shamuyarira. Norsk UD aviser påstandene.

Side 10-11

Uten jord, uten jobb

En halv million svarte landarbeidere er taperne etter president Robert Mugabes omstridte nye landreform i Zimbabwe. Mens militante jordokkupanter og tidligere krigsveteraner har fått jord, er landarbeiderne på de hvites beslaglagte farmer overlatt til seg selv – uten jord og uten jobb. Zimbabwiske journalister rapporterer for Bistandsaktuelt om kaoset rundt den nye jordreformen.

Side 10-11

bistandsaktuelt

fagblad om utviklingssamarbeid • nr. 6 • 2000

Mathare i kenyernes hjerter

Utviklings- og fotballprosjektet «Mathare», som sponses av NORAD og Strømmestiftelsen, vinner stadig nye fronter. Mens barn og unge strømmer til, etablerer flere av de eldste fotballgutene fra slummen seg i den kenyanske fotballens toppsjikt.

Side 24

Aksjefond skal gi fattige brød

Side 4

Partnere får kross kritikk av Amnesty

Side 9

Bakgrunn: Uro-øya Zanzibar

Side 12-13

Kronikk: Aust-Timor

Side 20

I våtmarkene rundt denne fossen har padda hatt sitt livsgrunnlag.

FOTO: THOMAS VERMES

Paddekkekk mot megawatt

Ny rapport: Dyr og planter kan bli utryddet av «suksess-kraftverk»

■ Både myndigheter, næringsliv og vanlige husholdninger i Tanzania hadde grunn til å glede seg da Kihansi-kraftverket ble offisielt åpnet 10. juli i år. Det delvis NORAD-finansierte kraftverket vil øke det fattige landets kraftproduksjon med rundt 40 prosent, og under åpningen lovpriste landets president Benjamin Mkapa det gode samarbeidet mellom utbyggere, finansierings-

institusjoner og myndigheter.

■ Men nå viser en dampende fersk rapport fra Verdensbankens miljørådgiver for Afrika at kraftutbyggingen har alvorlige følger for miljøet. Våtmarksområdene som tidligere har omgitt fossen er kraftig redusert i omfang. En paddeart, som kun finnes i dette området, og tre plantearter står i fare for å for-

svinne fra Jordens biologiske mangfold.

■ Men hva er prisen for en padde – målt opp mot dollar og megawatt-timer? Avveiningen av miljøkonsekvenser opp mot økonomi har vært det vanskeligste ved utbyggingen, innrømmer prosjektansvarlig for utbyggingen Ole Vallevik fra firmaet Norplan i Ski.

Side 14-15

UD lanserer nytt egenandel-system

Fjerning av egenandelen ved NORAD-støtte til frivillige organisasjoners bistandsarbeid. Det er en av flere modeller Utenriksdepartementet har lansert for et nytt egenandel-system. Atlas-alliansen, er blant dem som håper på «gratis-billett» til videre bistandsarbeid. Organisasjonen, som ble startet med brask og bram og starthjelp fra medierådgivere i Geelmuyden.Kiese i fjor vår, er i store økonomiske vanskeligheter – etter at den heller ikke neste år får NRKs tv-aksjon.

Side 6

Auka innsats mot aids

LEIAR

NORAD har kamp mot fattigdom som si fremste oppgave i åra som kjem. Krigane og dei interne konfliktane me ser i mange land i Afrika har utspring i fattigdom. Også utviklinga av hiv/aids har blitt eit alvorleg trugsmål i kampen mot fattigdom.

Aids er så omfattande og gjennomgripande på alle nivå i dei landa i Afrika Noreg samarbeider med, at det ikkje er mogeleg å sjå isolert på problemet. Sjukdomen kan ikkje avgrensast til eit helseproblem, den er i aller høgste grad eit samfunnsproblem og alle tiltak må sjåast i ein slik samanheng.

Trass i mange gode døme på at arbeidet mot aids nyttar, er det globalt framleis ein bratt auke i talet på hiv-smitta.

Så langt har tragedien nådd, at i ein del land i Afrika er ein firedel av folkemengda hiv-smitta. 24 millionar menneske der ber viruset i kroppen.

I 1998 mista 200.000 menneske livet på grunn av konflikt og krig i Afrika sør for Sahara, mens så mange som 2,2 millionar døde av aids. Hardast råka er dei produktive aldersgruppene mellom femten og femti år.

Hiv og aids er eit utviklingsproblem og i kampen mot sjukdommen er dei enkelte landas økonomiske, sosiale og politiske føresetnadar viktige, i tillegg til vilje til å gjera noko med problema.

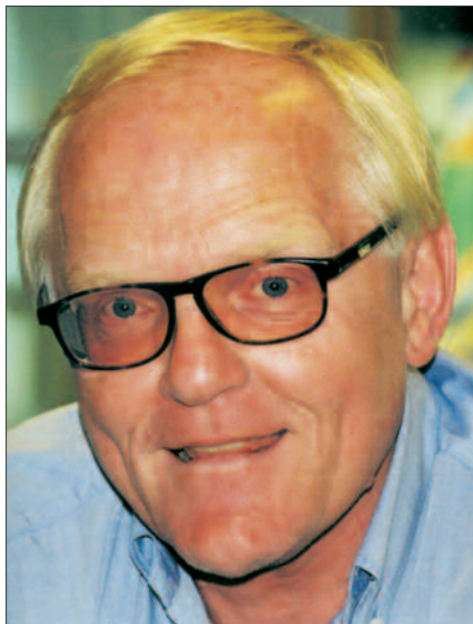
Men Noreg og andre rike land kan gje viktig støtte. Det er derfor gledeleg at Utanriksdepartementet i tett samarbeid med NORAD aukar innsatsen i kampen mot aids. Noko me truleg vil sjå fylgjene av i det budsjettframlegget regjeringa no arbeider med. UD har sett ned ei embetsmannsgruppe som har særskilt ansvar for å drive arbeidet mot hiv og aids vidare.

Målet er å samle ein brei allianse mellom styremaktene, næringslivet og frivillige organisasjonar i arbeidet mot hiv og aids.

Og me har døme på at det nyttar. NORAD har til dømes støtta Aids-førebyggjande tiltak i Tanzania. Eitt av helseprogramma der tok til i 1993, og sidan då har talet på smitta gått kraftig ned. Også i andre afrikanske land, som Zambia og Malawi har styremaktene sett i verk tiltak mot aids som norske styremakter har støtta.

Slike lokale tiltak er sjølvsgatt det aller viktigaste, i tillegg til at me som samarbeidsland mykje sterkare må ta inn over oss at kampen mot aids er avgjerande for at fattigdomsproblema skal kunne løysast.

AV

– Jeg hadde ekstremt lyst på jobben, fastslår påtroppende generalsekretær i det nye Fredskorpset Tor Elden.

FOTO: CAMILLA SOLHEIM

Gammal mann med trøkk

portrett

HVEM:
Tor Elden,
55 år

HVA:
Påtroppende
generalsekre-
tær i Freds-
korpset

HVORFOR:
Vil (fortsatt)
forandre ver-
den

• CAMILLA SOLHEIM

– Det nye Fredskorpset skal være for unge mennesker mellom 22 og 35 år. 55 år – du er ikke for gammel for jobben?

Den nyansatte generalsekretæren Tor Elden ler høyt.

– Godt spørsmål. Da de sjekket referansene fikk de vite at «han er ung i tankegangen», og det er det jeg satser på. Jeg er initiativrik, har evne til å skape ting og få ting til å skje. Jeg antar at det er det jeg er valgt på – men så skader det jo ikke å kunne norsk bistandshistorie, og jeg har vært med på de fleste tabbene, sier 55-åringen, som i november er på plass i den nye jobben i vinterkalde Norge.

Tor Elden er hvit i håret og rød i panna. Sola i Zimbabwe både blekner og bruner. Siden november i fjor har han vært regional representant for Redd Barna i det sørlige Afrika. Jobben tok han da det så som mørkest ut. Da det så ut som om det ikke ville bli noe nytt Fredskorps.

Evaluerte Fredskorpset. – Jeg hadde ekstremt lyst på jobben. Men denne prosessen dro seg fram i et meget sakte tempo, og til slutt tenkte jeg at den kanskje aldri kom i mål, sier Elden.

I 1989 evaluerte nettopp Elden Fredskorpset. Han argumenterte for at Fredskorpset skulle ut av NORAD og bli en selvstendig organisasjon. Den gang ble Elden ikke hørt. Nesten ti år senere kom varselet om endringer. Mens han ventet, holdt Elden flammende innlegg for politikerne om viktigheten av et nytt Fredskorps – som ikke skulle bestå av vellykkede 50-åringer.

– Jeg tapte første runde, og var ekstremt opptatt av å vinne runde to.

Til slutt orket han ikke å vente lenger og dro til Harare, etter å ha gått av som generalsekretær i Redd Barna. Etter få måneder kom utlysningen. Søknaden på drømmejobben ble sporenstreks sendt av gårde. Rekrutteringsfirmaet fikk også e-post der Elden ga beskjed om at han hadde søkt – i tilfelle søknaden kom bort i posten.

Den utvalgte. Tor Elden er vokst opp i ei lita bygd i Nord-Trøndelag. Han måtte ut av gren da for å begynne på realskole. Litt lengre da gymnaset sto for tur. Enda lengre til lærerskolen. Fra Levanger gikk turen til Uganda. Tor Elden var blant de første som reiste til Afrika

med Fredskorpset på 60-tallet.

– Jeg følte meg utvalgt og ville gjøre en forskjell i verden.

For nordtrønderen var det fascinerende møtet med mennesker og natur i Uganda en opplevelse som merket ham for resten av livet.

– Det var en helt fantastisk tid, og det bestemte min karriere for resten av livet, sier Elden. Deltakerne fikk midtsider i Dagbladet og ble karakterisert som «fredsengler».

– I vår enfoldighet trodde vi at Afrika kunne utvikles i løpet av 10-15 år. Vi var enormt entusiastiske og hadde en stor tro på at vi kunne endre verden, sier Elden.

Men drømmene og visjonene svant hen i løpet av disse 10-15 årene. På slutten av 70-tallet var han stedlig representant for NORAD i Zambia, og de første årene på 80-tallet jobbet han som underdirektør i NORAD.

Hyllet ettpartistater. – På 80-tallet begynte jeg å ane at dette gikk ikke som jeg hadde håpet og trodd i min ungdom. Historien kan lære oss mye, og det er viktig at vi tar selvkritikk. I dag er det snakk om menneskerettigheter, godt styresett og korrupsjon. Tidligere hyllet vi jo de rene ettpartistatene. I de landene var

staten og partiet ett, partiet var presidenten, og presidenten hadde all makt. Vi burde tatt langt større avstand og sagt tydeligere ifra. For meg er det blitt veldig viktig å være tydelig på hva vi står for. Vi skal ikke være dominerende, men fortelle hvilke prinsipper vi ønsker samarbeidet skal handle om, sier Elden.

Pionéranden. På 90-tallet var Elden generalsekretær i Redd Barna. Og nå er ringen på et vis sluttet –

han er tilbake der han startet. Elden ønsker gjenskape pionéranden fra Fredskorpsets første tid. Han vil sende ut ungdommer som brenner av engasjement og entusiasme.

– De som reiser ut må ha litt trøkk, og holdningen «jeg vil gjøre noe», sier han selv entusiastisk.

– Jeg vil gjerne få tilbake norsk ungdom som forteller om Afrika, og som har fått en større forståelse for hva fattige mennesker sliter med, sier Elden. Da han selv kom tilbake til Høylandet og Namdalen på slutten av 60-tallet, boblet han nesten over av alt han ville fortelle. Han fikk ett spørsmål. «Var det varmt i Afrika?

– Ja.

– Ja, det har det vært her også.»

– Det var null interesse. Jeg var mektig skuffet.

Flere tusen deltakere. I dag opplever han adskillig større interesse for internasjonale spørsmål og til tross for at vi har gått inn i «Røkke-tiden» i Norge, tror Elden at ungdommer fortsatt ønsker å bruke et år eller to på å jobbe i et utviklingsland.

– Ikke alle er opptatt av å tjene penger. Mange ungdommer tar i dag et «annerledes» år, og de er helt avslappet ved tanken på å tape et år. På 70-tallet derimot var vi desperate dersom vi tapte et studieår. Dersom vi klarer å hente inn noen av disse ungdommene, vil vi ha flere tusen FK-deltakere, mener Elden.

For høyt? Elden er engasjert og entusiastisk. Han flyr ikke for høyt?

– Gjennom et langt liv er det nødvendig med realisme, men det er fortsatt viktig å ha trøkk. Jeg vil heller være entusiastisk enn å være såkalt realist, sier Elden. For å holde på entusiasmen bytter han jobb hvert femte-sjette år. Men så er han da også fiksert på jobben. Mannen har ingen hobbyer, men bruker all sin energi på arbeidet. Og litt til familien. Han mener til og med at mange flere burde gjøre som ham. Elden synes rett og slett det er for lite engasjement blant ansatte i bistandsbransjen.

Storsatsing på ideelle aksjefond

Fondsforvaltere håper på bølge av «solidariske aksjespekulanter»

Flere av de frivillige bistandsorganisasjonene har slitt med inntektene de siste årene. Nå hopper de på aksjefond-bølgen – i håp om å kapre ekstra sparekroner fra sine medlemmer. Hittil har 25 organisasjoner underskrevet samarbeidsavtale med firmaet Banco Fondsforvaltning, og flere ventes i de nærmeste ukene.

Brosjyrene fra Banco har så langt fått 25 organisasjoner på kroken. FAKSIMILE

• CAMILLA SOLHEIM

1. juli kom lovendringen som tillater såkalte ideelle verdipapirfond. Et ideelt fond innebærer at en humanitær organisasjon får en andel av kundenes avkastning på aksjefond. Samtidig som kunden sparer penger, støtter den organisasjonenes arbeid. Nærmere 30 frivillige organisasjoner har allerede knyttet kontakt med fondsforvaltere, som til gjengjeld får tilgang til organisasjonenes medlemslister for dermed å kapre nye kunder.

Etter oppskrift fra sitt svenske morselskap har Banco Fondsforvaltning etablert sitt Humanfond Aksje. De tok selv kontakt med norske organisasjoner. Hittil har 25 organisasjoner underskrevet samarbeidsavtale med dem, og flere ventes i de nærmeste ukene. To prosent av kundens forvaltningskapital skal gå til en humanitær organisasjon. Så krysser man av for hvilken organisasjon som skal få pengene.

Må endre vedtekter. Norges Røde Kors har siden nyttår samarbeidet med Storebrand om et eget fond som har navnet Norges Røde Kors Global. Hittil har Røde Kors fått halvparten av inntektene fra tegning og forvaltningsprovisjon – det vil si at Storebrand har gitt penger til Røde Kors, og Røde Kors har ikke fått noen andel av kundenes aksjegenvinst. I løpet av høsten skal fondets vedtekter endres, slik at kundens avkastning reduseres og en viss andel tilfaller Røde Kors' utviklings- og katastrofearbeid. Disse endringene må først vedtas på Røde Kors' styremøte 1. september, og deretter meldes fra til Kredittilsynet. Salgs- og markedsdirektør Morten Brastad i Storebrand Fondene regner med at de «nye» reglene skal være på plass fra 1. november.

– Den som sparer går inn i dette med åpne øyne. Heretter vil det være slik at en del av kapitalen i fondet årlig vil gå til Røde Kors. Det betyr at man yter selv til Røde Kors, samtidig som man sparer. Slik det er nå, yter man ikke selv, sier Brastad.

Stabil inntekt. Norske organisasjoner håper nå at inntekter fra ideelle aksjefond kan bli en ny og ikke minst stabil inntektskilde. Andre inntekter er ustabile og stadig vanskeligere å få inn. I Sverige har slike fond eksistert i en årrekke, og fra 1993 til 1999 fikk humanitære organisasjoner utbetalt 181 millioner kroner fra kundene til Banco Fonder, morselskapet til norske Banco Fondsforvaltning.

Ingen av dem Bistandsaktuelt har snakket med våger likevel å anslå hvor mye penger de norske organisasjonene kan tjene på fondet. Flyktningerådet er en av dem som har inngått samarbeid med Banco.

«Veldig spennende» – Det er en ny måte å tjene penger på. Aksjekursen går opp og ned, men historisk har det vist seg at det går oppover. Det er veldig spennende om vi kommer til å tjene penger på det. I Sverige har dette tatt helt av, men det har tatt tid, sier markeds konsulent Heidi Petterson i Flyktningerådet.

Hun legger vekt på at Flyktningerådet ikke selv må investere noe, og at fondsforvalterne tar hele risikoen.

Den svenske Amnesty-avdelingen er svært fornøyd med inntektene fra aksjefondet. Det første året fikk de utbetalt to millioner svenske kroner, mens i 1999 var utbetalingen på over 12 millioner svenske kroner.

– Det er en tredel av vårt budsjett. Med tiden er vi blitt svært avhengig av disse midlene, sier pressetalskvinne Ingrid Falk.

«Vil ta tid». Per 31. juli hadde 100 personer kjøpt andeler i Norges Røde Kors Global, og 50 personer i Bancos nyetablerte Humanfond Aksje. Sistnevnte hadde et volum på 25,3 millioner, mens Røde Kors Global var bokført med 26,7 millioner kroner, viser ferske tall fra Verdipapirfondets forening.

– Ideelle fond er veldig nytt i Norge, og det vil ta tid før vi får store volum. Vi har ikke satt oss konkrete mål, nettopp fordi dette er en ny spareform, sier Brastad i Storebrand.

Heller ikke administrerende direktør Bente Thomassen i Banco Fondsforvaltning vil anslå hvor mye penger både de og organisasjonen kan tjene på ideelle fond, men hun har høye ambisjoner.

Håper på 2000 i 2000. – I Norge sparer 20 prosent i aksjefond, mens i Sverige er det 60 prosent. Norge er et rikt land, og folk er glad i å gi. Vi håper på 2000 andelshavere innen dette året, og så dobler og dobler og dobler vi dette til neste år, sier Thomassen. Banco Fondsforvaltning gir ikke selv av sine penger til de humanitære organisasjonene, til tross for at de får tilgang til tusenvis av medlemmer.

– Men vi har satt provisjonen og honorarene så lavt vi kan, og så koster vi på alt markedsføringsmaterieell, sier Thomassen.

Selskapene jobber med etiske krav

Storebrand investerer bare i utenlandske aksjer, mens Banco Fondsforvaltning kjøper i både norske og utenlandske selskaper. Foreløpig er det bare tobakk, alkohol og landminer som er «fy-fy», men begge hevder at de arbeider med å utvikle en seriøs etisk profil.

– Tar dere etiske hensyn til hvilke selskaper dere kjøper aksjer i?

– Både ja og nei. I dag er dette et tradisjonelt globalt fond, og vi kjøper aksjer i de største selskapene på børs over hele verden. Men vi kjø-

– Ny måte å tjene penger på

– Dette åpner for en ny inntektskilde for frivillige organisasjoner i Norge, sa finansminister Karl Eirik Schjøtt-Pedersen i en pressemelding om vedtaket 1. juli som tillater etableringen av ideelle verdipapirfond.

Bakgrunnen for lovendringen er at regelverket tidligere kun tillatte

Spar i fond og hjelp henne - samtidig!

Mens du sparer, hjelper Norges Røde Kors der det trengs

Norges Røde Kors Global er et internasjonalt aksjefond som forvaltes av Storebrand. Ved å spare i fondet gir du samtidig hjelp til Norges Røde Kors' utviklings- og katastrofearbeid både i Norge og i utlandet. Når du kjøper andeler, får Norges Røde Kors halvparten av kjøpsprovisjonen og forvaltningshonoraret. Avkastningen din blir ikke redusert, men går til deg på samme måte som ved vanlig fondssparing.

Spar i fond og bidra til humanitært arbeid - uten at avkastningen din blir redusert.

For mer informasjon og tegningsblankett, snakk med en av Storebrands rådgivere på tlf. 23 23 53 30 eller besøk oss på www.storebrand.no/redcross

Les mer om Norges Røde Kors' humanitære arbeid på www.redcross.no

Norges Røde Kors Global er et samarbeidsprosjekt mellom

Norges Røde Kors

Storebrand FOND - BANK - FORBRAND

Slik reklamerer Storebrand og Norges Røde Kors for sitt aksjefond i medlemsbladet «Tankekors». FAKSIMILE

KN vurderer fond

Kirkens Nødhjelp har ennå ikke avgjort om de vil tilby medlemmene sine aksjefond, men skal ta stilling til det i løpet av kort tid.

– Søsterorganisasjonene våre i nabolandene har dette, men har delte erfaringer. Det er ikke bare ensidig positivt. Man må både se på hvilken type virksomhet det investeres i, og om det er et marked for dette, sier informasjonssjef Leila Valvik Raustøl i KN.

Norsk Folkehjelp har ingen pla-

ner om å etablere fond. Redd Barna, SOS Barnebyer, CARE Norge, Frelsesarmeen, Det Norske Misjonsselskap og Amnesty International Norge er derimot blant dem som har underskrevet avtale med Banco. Da er spørsmålet hvor mange som blir tilbake for Røde Kors' sin partner, Storebrand, som i sin handlingsplan varsler «å opprette tilsvarende fond med andre større ideelle organisasjoner».

profil, i forhold til for eksempel menneskerettigheter og barnearbeid. Men dette er en litt lengre prosess, og er ganske vanskelig, sier Thomassen.

Selv om ikke selskapene er direkte engasjert i slike «uetiske» virksomheter, kan disse igjen ha gjort investeringer i slike selskaper, noe pressen eller «gravegruppen» Nor-Watch sikkert vil sørge for å bringe til torgs før eller senere. Slike virksomheter vil de humanitære organisasjonene nødvendigvis forbindes med.

at fondsmidlene ble delt ut til andelseierne. Det utelukket såkalte ideelle fond, hvor en del av midlene deles ut til frivillige organisasjoner.

Loven gjelder for frivillige organisasjoner med et nasjonalt omfang og som har et bredt allmenntilgjort formål. Det er ingen øvre eller nedre

grense for hvor stor del av fondets midler som kan tilfalle ideelle formål, men man må gi nærmere opplysninger om utdeling av midler til ideelle formål i fondets prospekt og vedtekter.

Krutt i mine-rapport

Folkehjelpen har hatt for dårlig dialog med lokalbefolkning

– Minerydding er aldri bortkastet, sier informasjonssjef Ivar Christiansen i Norsk Folkehjelp i en kommentar til en artikkel i Aftenposten 23. august. Artikkelen hadde overskriften «Minerydding i Mosambik bortkastet».

Informasjonssjef Ivar Christiansen i Norsk Folkehjelp avviser at mineryddingen har vært bortkastet. FOTO: SCANPIX

• INGER STAVELIN

MINERYDDING

Både Institutt for fredsforskning, som er kilde til artikkelen, og den største mineryddingsorganisasjonen i Mosambik, Norsk Folkehjelp, tar avstand fra påstanden.

Artikkelen i Aftenposten bygger på en rapport fra PRIO, som skal brukes i FNs arbeid med å utarbeide retningslinjer for arbeid knyttet til miner. PRIOs kritikk av mineryddingsarbeidet i Mosambik er særlig knyttet til dårlig kommunikasjon mellom minerydderne og lokalbefolkningen. Brakkmark kan bli ryddet før tidligere dyrket mark, og det kan ta flere år før lokalbefolkningen er klar over at et felt er fritt for miner og tar det i bruk.

Forbedringspotensial. – Med utgangspunkt i feltarbeid i Mosambik viser vi at man kunne fått mer ut av innsatsen gjennom en grundigere forståelse av de enkelte lokalsamfunn der en jobber, skriver forsker og prosjektleder hos PRIO Kristian Berg Harpeviken i en kommentar til Aftenpostens oppslag.

– En bedre kommunikasjon med lokalbefolkningen ville bidra til bedre prioriteringer. Det ville også danne grunnlaget for bedre relasjoner med lokalbefolkningen. Vi peker også på at koordineringen har vært mangelfull, spesielt mellom mineorganisasjonene og andre humanitære aktører. Alt dette viser at den minerrelaterte prosjektvirksomheten har et betydelig forbedringspotensial, men på ingen måte at innsatsen har vært bortkastet, understreker Harpeviken.

Folkehjelpe ikke utlært. Norsk Folkehjelp er en av de største minerydderorganisasjonene i Mosambik.

– Er dere enig i at det er et stort forbedringspotensiale i mineryddingsarbeidet, informasjonssjef Ivar Christiansen?

– Ja, det er det ingen tvil om. Vi begynte med minerydding i 1992, og lærer noe hele tiden. Derfor er vi veldig glad for det nære samarbeidet vi har med PRIO, som gir oss tilbakemelding på hvordan vi kan forbedre arbeidet vårt. Mens vi i begynnelsen bare var opptatt av selve mineryddingen, er vi nå opptatt av å se på det lokalsamfunnet vi jobber i som en helhet. Det å bygge opp samfunnet, dyrke marka, jobbe med organisasjonsoppbygging er viktige sider ved arbeidet vårt, sier Christiansen.

– Er det vanskelig å samarbeide med lokalbefolkningen i Mosambik?

– Nei, både de og vi er åpne for samarbeid. Det er myndighetene som gjør prioriteringene, mens vi lærer opp lokale mineryddere og rydder de områdene vi får tildelt fra myndighetene. Både vi og myndighetene har ansvar for å sikre samarbeid med og informasjon til lokalbefolkningen, sier Christiansen.

Endringer i Folkehjelpe. – Hvilke vesentlige endringer gjør Norsk Folkehjelp som følge av kritikken fra PRIO?

– Når vi går inn i nye prosjekter nå, starter vi med å oppsøke lokalbefolkningen og invitere dem til dialog og samarbeid. Vi informerer dem om hvorfor vi er kommet, hva vi vil gjøre, hvor lang tid vi regner med det skal ta, hva feltet kan brukes til etterpå, og tar imot innspill fra dem. Hvis de påpeker at det er større behov for å rydde andre felt enn dem vi har fått tildelt, vil vi ta det opp med myndighetene og prøve å få justert feltene så vi får tatt de viktigste først.

– Kan det hende at myndighetene har noen baktanke med å be dere rydde mindre viktige felt først?

– Av og til kan det kanskje virke slik, men vi har ingen grunn til å tro at det er vanlig praksis. I Kosovo, som er vårt nyeste mineryddings-

prosjekt, fikk vi tildelt fire kommuner, og der ble det opp til vår egen vurdering å prioritere rekkefølgen. Der gjorde vi det basert på dialog med lokalbefolkningen.

«Sier ja til alt.» – PRIO peker også på manglende koordinering mellom minerydderne og andre humanitære organisasjoner?

– Det er mye å hente på en bedre koordinering i Mosambik. Når humanitære organisasjoner fra hele verden henvender seg til et land i krise, som Mosambik under den store flommen, så sier lokale og sentrale myndigheter ja til alt. Da er det vanskelig å vite hvor varer skal leveres, hvordan oppgaver skal fordeles, fordi ingen styrer, sier informasjonssjef Ivar Christiansen i Norsk Folkehjelp.

Folkehjelpen kunne fått mer ut av innsatsen gjennom en grundigere forståelse av de enkelte lokalsamfunn der en jobber, hevdes det i en ny rapport fra PRIO. FOTO: SCANPIX

Vil gi billige lån til mikrobanks i sør

MIKROFINANS

• CAMILLA SOLHEIM

Nyetablerte Kolibri Kapital skal låne ut 50 millioner kroner til gode mikrobanks i utviklingsland. Målet er å styrke mikrobanks finansielle rygggrad, samt å framskaffe en årlig avkastning på fire prosent for aksjonærene. Men aksjonærene må akseptere at innskuddet også kan gå tapt.

Det er den kristne Stiftelsen Korsvei og Misjonsalliansen som er hovedaksjonærer i selskapet Kolibri Kapital. Selskapet skal primært gi kapitallån til mikrobanks som ikke lenger mottar støtte fra internasjonale givere.

– Vi ønsker å bidra til å dekke et behov som etablerte mikrobanks har når de vokser utover støtteområdet. Suksessrike mikrofinansinstitusjoner kommer til et punkt der de ikke lenger får støtte. Likevel er det de færreste som er kredittverdige i

vanlige banker eller tilfredsstillende normale bankkriterier for å låne penger. Vi kan bidra med rimelige, men kommersielle lån, sier daglig leder Nils Arne Krokeide i Kolibri Kapital.

Erfaring fra Bolivia. Han har selv nærmere ti års erfaring fra arbeid med mikrokreditt – både som misjonær for Misjonsalliansen i Bolivia og som konsulent i samme bransje.

Kolibri Kapital ønsker både enkeltpersoner og institusjoner velkommen som aksjonærer i selskapet. Hittil har firmaet, som ble etablert i vår, framskaffet én millioner kroner i egenkapital.

– Målet er at vi i løpet av fem år har 50 millioner kroner i aksjekapital, sier Krokeide.

– Er det mulig å få avkastning på slike utlån?

– Ja, det er mulig. Men det er helt

avhengig av hvor gode mikrobanks vi finner. Man er nødt til å gjøre gode kredittvurderinger hos kundene, og det kommer også an på den politiske og økonomiske stabiliteten i det enkelte land. Det er alltid en risiko, men vi ønsker å finne gode banker som vi tror kan være flinke – både til å ha gode prosjekter og til å få pengene sine tilbake, sier styreleder Ingvar Bjelland i Stiftelsen Korsvei.

«Som en sparebank». Kolibri Kapital arbeider ut fra et mål om at aksjonærer skal få avkastning på pengene sine, men de må akseptere mindre utbytte og større risiko for tap enn i et vanlig aksjefond.

– Men om folk skulle tape penger, må de tenke på de har gitt penger til et godt formål i utviklingsland. Vi ønsker og har et håp om en avkastning som tilsvarer det en vanlig spa-

rebank i Norge har, rundt fire prosent, sier Bjelland.

Etisk fokus. – Vi ønsker at aksjonærene skal ha fokus på hva som skjer med sparepengene deres. Vi er opp tatt av hvordan forbrukerkulturer påvirker oss, både generelt og i forhold til vår tro. Dette kan være en hjelp til å ha et mer reflektert forhold til penger. Her kan man også følge med på hva pengene brukes på. Dersom man setter penger i banken vet man ikke hvordan pengene benyttes, sier Bjelland.

– Vil dere ha primært kristne aksjonærer?

– Nei, hvem som helst kan kjøpe aksjer. Men når det gjelder stiftelser av selskapet har vi ønsket å alliere oss med kristne organisasjoner, fordi vi ønsket å ha et ideologisk grunnlag knyttet til selskapet, sier Bjelland.

Nils Arne Krokeide i Kolibri Kapital.

Gjeldsprosess i krabbegir

Full gjeldssletting for 52 land er billig, mener aksjonsgruppa «Jubilee 2000»

– Det går bra med å få gjeldslette på den internasjonale dagsorden, men noe for seint med å få de konkrete resultater, sier statssekretær i Utenriksdepartementet Sigrun Møgedal. Petter Hveem i Aksjon Slett U-landsgjelda (SLUG) og «Jubilee 2000» i Norge mener at prosessen går altfor seint og vil slette gjelden til 52 land. – Det koster ikke all verden, fastslår SLUG-talsmannen.

” Full gjeldslette vil koste mellom 35 og 70 milliarder dollar. For rike land, hvor økonomien går så det suser, er ikke dette så mye.

Petter Hveem, talsperson for Aksjon Slett U-landsgjelda og «Jubilee 2000» i Norge.

SLUG-talsmann Petter Hveem og statssekretær Sigrun Møgedal er enige om målet om å bedre utviklingslandenes kår, men de bruker ulike virkemidler. 21. juli overrakte Hveem til Møgedal en fiktiv sjekk og 39.002 underskrifter for gjeldslette.

FOTO: SCANPIX

• ODD IGLEBÆK
– Det er tre problemer. For det første å få alle kreditor-land til å bli med på en full reduksjon av bilateral gjeld. For det andre å få fram nok nye penger, til at det kan bli reduksjoner av multilateral gjeld som virkelig monner, sier statssekretær Møgedal.

– Et tredje problem er å utarbeide tilfredsstillende strategier for reduksjon av fattigdom, særlig viktig i den sammenheng er forholdet mellom det sivile samfunnet og selve statsapparatet, hvordan begge skal medvirke. Også IMF og Verdensbankens rolle kan i denne sammenheng by på utfordringer, særlig ut fra deres sterke medvirkning i å utarbeide og å følge opp gjennomføringen av disse strategier. Man kan spørre om deres engasjement kan oppfattes som en ny form for kondisjonalitet, sier statssekretæren.

Markedspris? – Skulle det bli satt markedspris på de fattigste lands gjeld ville denne reelt være mellom 10 og 20 prosent av pålydende. Full gjeldslette ville dermed koste et beløp mellom 35 og 70 milliarder dollar. For rike land, hvor økonomien går så det suser, er ikke dette så mye, sier Petter Hveem, talsperson for Aksjon Slett U-landsgjeld (SLUG) og Jubilee 2000 i Norge.

350 mrd. dollar. – *Hvor mange land*

Ni land har startet HIPC-kur

• ODD IGLEBÆK
I 1996 lanserte IMF og Verdensbanken HIPC-initiativet – en mekanisme for å bidra til gjeldslette for verdens fattigste land. Siden den gang har ni land startet på HIPC-prosessen, og vil som følge av dette få gjeldsreduksjoner varierende mellom 6 og 72 prosent.

Grunnleggende i HIPC er at hvert fattig land må inngå en bindende avtale med alle sine offentlige kreditorer. I praksis vil det si med Paris-klubben og med IMF/Verdensbanken. En viktig del av avtalen er at landet skal føre en «sunn» økonomisk politikk. Den skal være basert på de krav IMF og Verdensbanken til enhver tid stiller. Til å begynne med var det lagt mest vekt på valutastabilisering og strukturtilpasninger. Seinere har det også kommet krav om strategier for å redusere fattigdom.

Må ha eksportinntekter. Som gjenytelse får de forgjeldede utviklingslandene reduksjon i gjeld. Reduksjonen omfatter både løpende innbetalinger, betjening av renter og av-

trenger gjeldslettetiltak?

– Paris-klubben har identifisert 41 land med en samlet gjeld på mer enn 200 milliarder dollar. Vi mener at det trengs full gjeldslette for disse landene og minst 11 land til, altså 52 alt i alt. Deres samlede gjeld er beregnet til mer enn 350 milliarder dollar.

– Det kan høres dyrt ut, men i realiteten er disse landene konkurs. De kan aldri klare å betale. Ifølge ak-

sjonsgruppen er det G-8, sammenlutningen av verdens mektigste stater, som er den viktigste aktøren ved gjeldslette for fattige land. På de årlige G-8 møtene bestemmes nivået for gjeldslette og prinsippene for motytelsene. I IMF og Verdensbankens styrer, hvor G-8 landene har stor makt og i Paris-klubben, hvor de er store kreditorer, utformes de mer detaljerte vilkårene.

40 prosent for Uganda. De konkrete gjeldsreduksjoner begynner først å løpe, når avtalen er forhandlet ferdig og den trer i kraft. Dette kalles for «decision point» – startpunktet. Uganda var det først landet som kom hit – i september 1997. Perioden for gjennomføring av «HIPC-kuren», det vil si fram til det som kalles «completion point», ble for Uganda satt til 12 måneder. Seinere, under HIPC-II, fikk Uganda en tilleggsavtale. Denne varte fra februar til mai i år. Verdensbanken har kalkulert at Uganda samlet har oppnådd en gjeldslette på 40 prosent ved å gjennomføre de to HIPC-avtalene. Landets totale gjeldsbeholdning er skrevet ned fra 3,9 til 1,9 milliarder dollar.

Rekord for Mosambik Mosambik hadde HIPC-I fra april 1998 til juni 1999. HIPC-II er avtalt fra april i år. Igjen er ikke avslutning tidfestet. Landet ligger an til 72 prosent gjeldslette, som i så fall vil være rekord. For Mosambiks fortløpende gjeldsbetjening er det kalkulert en

FAKTA:

Gjeldslettekampanjen Jubilee 2000

Jubilee 2000 er en internasjonal kampanje som mobiliserer for gjeldsprotester verden over. Særlig under G-8 møtene har det vært store markeringer. Det neste på dagsorden er årsmøtet til IMF/Verdensbanken i Praha i slutten av september. Jubilee 2000 startet i Storbritannia, der kampanjen også er sterkest, men har nå spredt seg til 65 land både i nord og i sør. Først og fremst forenes aktørene i Jubilee 2000 med krav om at gjeldslette må skje raskere. Mange er også av den oppfatning at 100 prosent gjeldslette bør være regelen. www.jubilee2000uk.org/

UTGIFTER TIL LØPENDE GJELDSBETJENING UTEN OG MED HIPC-AVTALE.

Land	Tall i millioner dollar.		Reduksjon
	Uten HIPC	Med HIPC	
Uganda	155	50	105 (67 %)
Bolivia	329	240	89 (27 %)
Mauritania	116	80	46 (31 %)
Tanzania	162	150	12 (7 %)
Mosambik	112	45	67 (60 %)
SUM	874	565	309 (35 %)

Kilde: Jubilee 2000

SAMLET GJELDSREDUKSJON VED AVSLUTNING AV HIPC-I OG/ELLER HIPC-II – MÅLT I PROSENT.

Land	Reduksjon
Bolivia	30
Burkina Faso	14
Elfenbenskysten	6
Guyana	24
Mali	10
Mauritania	50
Mosambik	72
Tanzania	54
Uganda	40

(Kilde: Verdensbanken)

lette på 60 prosent. Det betyr at det årlige beløpet til renter og avdrag, vil bli redusert fra et gjennomsnitt på 112 til 45 millioner dollar.

15 milliarder så langt. Under G-8 møtet i 1999 lovet også verdens ledere, med Bill Clinton og Tony Blair i spissen, at gjeldsreduksjoner tilsvarende en verdi på 100 milliarder dollar skulle være oppnådd ved utgangen av 2005. Så langt er resultatet at det er iverksatt 15 avtaler til en samlet verdi av 15 milliarder dollar. Verdensbanken regner med at dette tallet fordobles, når forhandlingene avsluttes for samtlige land nevnt ovenfor. Til sammenligning betaler fattige land hvert år 22 milliarder dollar i renter og avdrag på sine lån til land i nord, ifølge Jubilee 2000.

FAKTA:

HIPC står for Heavily Indebted Poor Countries

GJELDSLETTE

GJELDSLETTE

Bistand er farligere enn før

Flere hjelpearbeidere blir drept i ulykker og vold

Det er blitt farligere å jobbe med nødhjelp og bistand, og i økende grad rettes våpnene i krig mot ansatte i frivillige organisasjoner. Det viser en undersøkelse laget av Senter for flyktning- og katastrofestudier ved John Hopkins-universitetet i USA.

www.bmj.com/cgi/content/short/321/7254/166

UNDERSØKELSE

• CAMILLA SOLHEIM

Etter å ha gransket 382 dødsfall blant nødhjelps- og bistandsarbeidere fra FN, Røde Kors og andre frivillige organisasjoner i perioden 1985 til 1998 fant de at 68 prosent av dødsfallene skyldtes drap. Bilulykker er den nest vanligste dødsårsaken.

Selv om det totale antallet dødsfall blant bistandsarbeidere har sunket siden toppåret 1994, fortsetter dødstallet for ansatte i frivillige organisasjoner å stige.

Borgerkrig og kaos. Årsaken er at krig ikke lenger føres med klare frontlinjer og skarpe skillelinjer mellom partene. Forskerne peker på at mellomstatlige konflikter har blitt færre, mens dagens konflikter er mer lokale og finner sted i stater som er enten svake eller har kollapset helt. Det fører til at både sivilbefolkningen og de som forsøker å hjelpe dem, blir sett på som legitime mål for utpressing, trakassering, voldtekt og andre brutale overgrep.

Mange av dødsfallene skjer tidlig i oppdraget, i gjennomsnitt etter sju måneder. Forskerne tror at flere hjelpearbeidere ikke fullt ut forstår hvor stor risikoen er, og således ikke tar de nødvendige forholdsregler – nettopp fordi ran ser ut til å være et vanlig motiv for overfallet.

Flere reiser ut. – Er det blitt farligere å være hjelpearbeider?

– Det kommer an på hvor i verden man er. Men man må ta forbehold om at det er langt flere som reiser ut i dag enn tidligere. Det er en økende prosentandel bistandsarbeidere som reiser ut, mener regionleder Øystein Gudim i Norsk Folkehjelp.

Blant de 382 dødsfallene som er undersøkt regner forskerne med å ha inkludert samtlige internasjonalt ansatte, mens det kan være mørketall for lokalt ansatte.

På grunn av begrenset tilgang på

77

Vi har nedlagt reiseforbud på enkelte strekninger. Det er heller ikke lov å kjøre etter mørkets frembrudd.

Øystein Gudim, regionleder for Sørøst Afrika i Norsk Folkehjelp.

Slik endte flyturen for fem internasjonale hjelpearbeidere i Kenya i august i fjor. En person ble drept og tre skadet.

FOTO: SCANPIX/EPA

informasjon klarte ikke forskerne å finne ut om risikoen for lokalt ansatte medarbeidere er større enn for utenlandsk personale. Men det er i denne gruppen de fleste dødsfallene er. Hele 58 prosent av de døde var lokalt ansatte.

Drept av opprørere. I begynnelsen av august i år ble Norsk Folkehjelps prosjektleder Manuel Soares Henriques drept av soldater fra opprørsbevegelsen Unita i Angola. Soldatene skal ha gått rett til prosjektlederens hus, der de først ba om verdisaker. Da de hadde fått det de ba om, tok de ham ut av huset og henrettet ham på åpen gate. Tre andre sivile ble også drept.

Etter drapet på Soares Henriques har Norsk Folkehjelp innskjerpet sine sikkerhetsrutiner i Angola.

– Vi har nedlagt reiseforbud på

enkelte strekninger. Det er heller ikke lov å kjøre etter mørkets frembrudd. Mange steder bruker vi fly i

stedet for landeveien. Vi har allerede høy sikkerhet, men vi har gitt ny påminnelse, sier Gudim.

Spanske Maria Flores Sierra er en av 382 drepte bistandsarbeidere i perioden 1985 til 1998. Hun ble skutt og drept av ukjente menn i Rwanda i 1997.

FOTO: SCANPIX/AP

EVALUERING

• INGER STAVELIN

For fem år siden tok Norge initiativ til et opplæringsprosjekt om fredsbevaring i Det sørlige Afrika. «Training for Peace» ses på som et norsk flaggskip, og får svært gode skussmål. Men de to sørafrikanske institusjonene som Norsk Utenrikspolitisk Institutt (NUPI) samarbeider med, markedsfører prosjektet med ulike navn, og samarbeider ikke seg imellom.

Nesten 2000 mennesker har vært på kurs og seminarer om fredsbevaring, fra korte seminarer til fjorten dager lange opplæringskurs. Personell fra politi og forsvar i Det sørlige Afrika har vært med på kurs i Norge, og har reist hjem igjen som instruktører i prosjektet. «Training for Peace» koordineres og ledes av NUPI

De to samarbeidspartnerne har ikke noen forbindelse seg imellom, og ser ikke på hverandre som partnere.

gjennom et FN-program, og samarbeider med Institute for Security Studies i Pretoria og African Centre for the Constructive Resolution of Disputes i Durban.

En evalueringsrapport fra FAFO fastslår at prosjektet har vært svært godt. Det kan vise til raskere og bedre resultater enn forventet på flere områder, som utvikling av undervisningsmaterieell om fredsbevaring.

Men FAFO peker også på ting som bør forbedres. For eksempel skulle prosjektet vært for alle landene i den sørafrikanske regionen. Men siden begge de to samarbeidspartnerne ligger i Republikken Sør-Afrika, er det i praksis blitt et sørafrikansk prosjekt.

Et annet påfallende trekk er at de to samarbeidspartnerne ikke har

noen forbindelse seg imellom, og ikke ser på hverandre som partnere. I stedet for «Training for Peace» bruker de helt andre – og hver sine – navn når de markedsfører aktiviteter og publikasjoner som er en del av prosjektet. «Training for Peace» er derfor ikke blitt noe helhetlig og kjent «merkenavn».

En tredje hake er at kursdeltakerne ikke er blitt registrert på en slik måte at en kan finne tilbake til dem og trekke veksler på dem i fredsbevarende operasjoner.

FAFO påpeker også at i løpet av de fem årene prosjektet har pågått, har nordisk aktivitet knyttet til fred og sikkerhet i Det sørlige Afrika økt dramatisk, uten noen form for samordning. Dessuten har både norske og sørafrikanske deltakere uttrykt

ønske om en klarere policy fra norske myndigheter, og usikkerhet om ansvarsforhold mellom de ulike norske aktørene UD, NORAD og NUPI.

Konflikten i Den Demokratiske Republikken Kongo og ulikt syn mellom landene på hvorvidt de skal ha et felles politisk, forsvars- og sikkerhetsorgan har hatt konsekvenser for arbeidet med Training for Peace. Men på tross av disse vanskene mener FAFO at Training for Peace har oppnådd svært mye i løpet av sine fem første år, og mener de neste årene bør brukes til mer forskningsbasert og teoretisk opplæring. Dessuten må Training for Peace bli mer synlig i hele Det Sørøstlige Afrika.

Norsk flaggskip i urent sørafrikansk farvann

Partnere med svin på skogen

Tortur, fengsling av opposisjonelle og vilkårlige dommer i norske samarbeidsland

Godt styresett er en forutsetning for at bistand skal skape utvikling, fastslo Verdensbanken i en mye omtalt rapport i fjor. Å dømme etter årets Amnesty-rapport, som ble fremlagt i sommer, er det langt fram for mange av Norges prioriterte partnere.

• TONE LINN SØRENSEN
OG GUNNAR ZACHRISEN

Norge har 12 prioriterte land for sitt utviklingssamarbeid – ni land i Afrika, tre i Asia og ett i Mellom-Amerika. Alle er utvalgt av Det norske Stortinget. Her kan du lese – i kortform – hvordan Amnesty International vurderer situasjonen i det enkelte land:

Tanzania: Det ble gjort forsøk på å løse den politiske krisen på Zanzibar, men fortsatt er 18 opposisjonelle ledere og tilhengere fengslet i påvente av dom for forræderi (se for øvrig artikkel side 12-13). Debatten om konstitusjonell og rettslig reform i Tanzania har fortsatt, og det foreslås etablert en nasjonal kommisjon for menneskerettigheter.

Mosambik: Respekten for menneskerettigheter har økt, spesielt i Maputo, hvor det har vært rapportert færre tilfeller av politivold. Arbeidet med å reformere rettsystemet og tiltak for å videreutdanne politiet har fortsatt. En journalist ble anholdt etter å ha rapportert om en samvittighetsfanges død i varetekt. Det har vært noen rapporter om politiets brutalitet og svært overfylte fengsler.

Zambia: Forræderi-dommen over de som ble beskyldt for innblanding i kuppforsøket i 1997, endte med 59 dødsdommer i Høyesterett. Antallet dødsdømte i Zambia er nå oppe i 220. Politistyrkene fortsatte å skyte og drepe mistenkte kriminelle som et alternativ til arrestasjon, i tillegg til torturen de arresterte ble utsatt for. Styresmaktene forfulgte den uavhengige pressen gjennom arrestasjoner og rettssaker.

Uganda: Hundrevis av politiske fanger, også et stort antall samvittighetsfanger, ble arrestert i løpet av 1999. Noen ble holdt ulovlig i fangeleire. Fanger er fortsatt blitt fengslet uten dom som kunne åpne for kaussjoner. Mange satt fengslet lenger enn de skulle i forhold til forbrytelsen de hadde begått. Over 500 fanger som er anklaget for forræderi i 1997 ble løslatt etter rettsak. Rapporter om tortur og uoffisielle henrettelser utført av medlemmer av de hemmelige styrkene. Minst en person døde som resultat av tortur. Overgrep og brudd på menneskerettighetene utført av bevåpnede opposisjonelle har fortsatt i hele 1999. Hundrevis av sivile ble fordrevet som følge av trusler om bortføring, voldtekt, samt overlagte og vilkårlige drap. Flere blir dømt til pisking som både er en inhuman og nedverdiggende straff. Fengselsforholdene er dårlige. Utstrakt bruk av dødsstraff: 28 mennesker ble henrettet i april og minst 62 mennesker ble dømt til døden, blant dem en kvinne. Totalt satt 269 mennesker fengslet i påvente av dødsstraff ved utgangen av 1999.

Slik så det ut da journalister ankom en landsby i Angola etter at regjeringsstyrkene angrep i desember i fjor. Ifølge øyenvitner skulle UNITA-geriljaen ha trukket seg ut flere uker før. FOTO: SCANPIX/AP

Etiopia: Den vedvarende krigen med Eritrea dominerer situasjonen, hvor begge sider beskylder hverandre for brudd på menneskerettighetene. Mange av påstandene er vanskelige å få bekreftet, men Etiopia har internert og tvangsdeportert eritreere under uholdbare forhold. Krigen har ført til mange ofre og massiv intern forflytning. Etiopia har også en intern bevåpnert opposisjon, og det er rapportert mange brudd på menneskerettighetene utført av regjeringsstyrkene. Mistenkte tilhengere av opprørerne ble anholdt, torturert og noen ganger henrettet uten dom. Så mange som 10.000 sitter i varetekt ved utgangen av 1999, noen har blitt holdt fanget i flere år uten rettsak eller dom. Kritikere av regjeringen, blant dem journalister, er blitt arrestert. Noen fikk urettferdige dommer.

Zimbabwe: I løpet av 1999 har situasjonen for menneskerettighetene blitt verre. I januar ble det rapportert politisk motivert tortur for første gang siden slutten av 1980-åra. Forfølgelse av politiske opposisjonelle økte. Presidenten intensiverte verbale angrep på opposisjonen, mot domstolene, pressen så vel som utenlandske aktører (spesielt USA og Storbritannia) og Zimbabwes hvite minoritet.

Malawi: Ikke rapportert

Eritrea: 1999 var dominert av grensekriegen med Etiopia som brøt ut i mai 1998. Hver side har beskyldt hverandre for overgrep og brudd på menneskerettighetene og Genèvekonvensjonen, men mange av anklagene er vanskelig å bevise. Det har vært enorme fordrivelser på beg-

– Et deprimerende bilde, sier NORAD-rådgiver

– Tortur, utenomrettslige henrettelser og fengsling av opposisjonelle er dessverre et gjennomgangstema for flere av våre bistandspartnere, likeledes svake statlige institusjoner og straffe-frihet for voldsutøvere. Det er et deprimerende bilde, og det er vanskelig å finne tegn til positive trender sammenlignet med tidligere års rapporter, sier NORADs menneskerettighetsrådgiver Haakon Gram-Johannessen i en kommentar til Amnestys årsrapport. Som en forklaring viser han til at flere av Norges samarbeidsland befinner seg i forskjellige former av voldelige konflikt eller har for få år siden vært i gjennom konflikter. Andre har gjennomlevd lengre faser av stabilitet.

– Dette preger i stor grad de utfor-

dringer de enkelte land står overfor med hensyn til overholdelse av menneskerettighetene, sier Gram-Johannessen.

Mens han påpeker en åpenbar negativ utvikling i land som Etiopia, Eritrea og Zimbabwe finner han positive trekk i den mer langsiktige utviklingen i land som Mosambik, Malawi og Tanzania. De positive trekkene er, ifølge NORAD-rådgiveren, blant annet reform av rettsvesen, etablering av nasjonale overvåkingsinstitusjoner og et sivilt samfunn som har begynt å ta en uavhengig kurs i forhold til myndighetene.

– Hva kan norsk bistand bidra med for å bedre situasjonen?

– NORAD støtter de langsiktige prosessene med utviklingen av nasjonale institusjoner og reformer av

ge sider og andre katastrofale følger for sivilbefolkningen og for økonomien. Intensive internasjonale og regionale meklingsforsøk for å oppnå en varig våpenhvile og fredsavtale har gjentatte ganger brutt sammen. Det var vanskelig å få opplysninger om brudd på menneskerettighetene i Eritrea. Regjeringen påstår at det ikke fantes politiske fanger og tilbakeviste påstandene om «forsvinninger» blant de politisk opposisjonelle.

Bangladesh: Institusjonell svakhet, politisk ustabilitet og ukontrollert politivold viste seg å være hovedfaktorene i de mange bruddene på menneskerettighetene. Hundrevis av mennesker ble skadet og dusinvis drept, mange etter politiaksjoner i de omfattende streikene som de opposisjonelle partiene startet i 1999. Politiske aktivister og studentgrupper med forbindelser til ledende og opposisjonelle partier fortsatte å begå voldshandlinger, blant annet ved å slå i hjel opposisjonelle. Åpenbar korrupsjon innen politiet og det nedre rettsystemet, samt tungt byråkrati, gjør det enkelt å slippe straff for de som begår voldshandlinger i strid med menneskerettighetene. Samtidig forhindres rettferdighet for de uten penger eller politisk innflytelse.

Nepal: Den politiske situasjonen kom til et vendepunkt da valgene i mai resulterte i en flertallsregjering. Dette førte til politisk stabilitet, men likevel ble ikke situasjonen for menneskerettighetene bedre. Den nye regjeringen har mislyktes med å stanse de utstrakte likvidasjoner og tortur, og det er et økende antall forsvinninger – spesielt i sammenheng med «folkets krig» erklært av kommunistpartiet i 1996. Det er alarmerende meldinger om myndighetenes oppfordring til politiet om å arrestere og fengsle mistenkte og skyte alle som er innblandet i vold eller undergravende virksomhet. Etableringen av den nasjonale menneskerettighetskommisjonen er stanset, tross bred protest fra lokale menneskerettighetsorganisasjoner.

Nicaragua: En student ble drept og mange ble skadet da politiet avfyrte gummikuler mot demonstrerende studenter i april. Det er fortsatt rapporter om tortur og vanskjøtsel i politiets varetekt.

”
Det er alarmerende meldinger om myndighetenes oppfordring til å skyte alle som er innblandet i vold eller undergravende virksomhet.

Omtale av Nepal i Amnesty-rapport 2000.

”
Tortur, utenomrettslige henrettelser og fengsling av opposisjonelle er dessverre et gjennomgangstema for flere av våre bistandspartnere

NORADs menneskerettighetsrådgiver Haakon Gram-Johannessen

Utenrikskomiteen reiser sjelden til bistandsland

AUF-RAPPORT

• CAMILLA SOLHEIM

Politikerne velger selv hvor Stortingets utenrikskomité skal reise – dermed dropper de bistandsland.

De siste 20 årene har utenrikskomiteen vært på til sammen 60 reiser. Men bare et fåtall av reisene går til land og regioner som mottar norsk bistand. Nærmere halvparten av norsk bistand går til Afrika, men komiteen har bare prioritert kontinentet tre ganger. På disse årene har komiteen vært sju ganger i Asia, to ganger i Latin-Amerika og tre ganger i Midtøsten. I samme periode var komiteen på 45 reiser til Nord-Amerika og Europa. Det viser opplysninger Arbeidernes Ungdomsfylking (AUF) har fått fra Stortingets administrasjon.

Bekreftet mistanke. – Vi hadde en mistanke om at det sto dårlig til, og det fikk vi mer enn bekreftet. Bistandsprofilen er alt for svak, sier AUF-leder Anniken Huitfeldt til Bistandsaktuelt. I tillegg til å reise til utviklingsland, mener hun at utenrikskomiteen burde reise oftere til Genève der mange av FN's utviklingsorganisasjoner har kontor. På 90-tallet har utenrikskomiteen bare reist én gang til Afrika, og da reiste de til Zambia og Sør-Afrika.

– Utenrikspolitikerne er for lite engasjerte. På 80- og 90-tallet har de vært mer opptatt av den kalde krigen og den kalde krigens slutt, enn tredje verden-spørsmål. Dersom de hadde sett problemene med egne øyne, hadde de kanskje vist litt større engasjement for utviklingslandenes problemer, sier Huitfeldt. Hun mener det er en sammenheng mellom politikernes engasjement i bistandsspørsmål og antall reiser til utviklingsland.

– Vi har ennå ikke nådd målet

om én prosent som vi har snakket om så lenge, og jeg tror det henger sammen med at politikerne ikke har reist til utviklingsland, sier Huitfeldt.

«Pliktturer». En del av disse reisene er «pliktturer» til store organisasjoner som FN, OECD, Verdensbanken og Det internasjonale Pengefondet. I tillegg reiser komiteen to ganger i året til det landet som skal ha formannskapet i EU. Det er komiteen selv som velger hvor reisene skal gå.

– Det er visse behov vi må ivareta, og vi reiser til områder som både er interessant, relevant og nyttig, sier leder i utenrikskomiteen Einar Steensnæs (KrF).

– Er ikke bistandslandene interessante, relevante og nyttige?

– Jo, og for min del så reiser AUF en relevant problemstilling, vi skulle absolutt reist mer til utviklingsland. Problemet er at reiseplanen for denne perioden er stort sett fastlåst, sier Steensnæs.

I høst reiser utenrikskomiteen til Warszawa, Praha, Zagreb, Pristina og Stockholm.

AUF-leder Anniken Huitfeldt refser Stortingets utenrikskomité for å droppe bistandsland som reisemål. FOTO: SCANPIX

Landreform over

En halv million landarbeidere sitter igjen so

HARARE (b-a): President Mugabes nye landreform er preget av kaos. Det finnes ikke klare kriterier for hvem som skal få de okkuperte landområdene, og regjeringen gir heller ingen svar på hvem som egentlig har rettighetene til landet. Over en halv million svarte landarbeidere har mistet inntektsgrunnlaget sitt som følge av aksjonene, uten å få land tilbake.

¥ ZIMBABWE:
WILSON JOHWA
OG BENEDICTA MADAWO

ZIMBABWE

Til tross for forsikringer fra innenriksminister John Nkomo om at de selvopnevnte krigsveteranenes okkupasjoner av de hvites farmer skal stoppe, fortsetter de aksjonen med sikte på å okkupere minst 1500 gårdsbruk. Krigsveteranene er klar over at okkupasjonene er uakseptable, både sett fra Zimbabwe og fra utlandet. Selv lederen for krigsveteranene, Chjenjerai Hunzvi, har fordømt den videre aksjonen, men krigsveteranene nekter å høre på ham.

Mugabes regjering ser ut til å bruke krigsveteranene til å bevise at folket er så utålmodig etter å få land at de ikke kan vente på at regjeringen får bosatt dem i ordnede og oversiktlige former. Men mange zimbabwere har vondt for å forstå hvorfor regjeringen trenger krigsveteranene til dette, når den kunne brukt sin egen makt til å plukke ut gårdsbruk og dele dem opp til folk som ikke har jord.

Gårdene lukket for innsyn. Krigsveteranene har lukket de okkuperte farmene. De har truet, hindret og trakassert utallige nyhetsreportere som har villet gjøre intervjuer om situasjonen. Nå er det bare noen få nyhetsultne journalister som tør å overlate seg selv til frihetsskjempens nåde. Politiet griper ikke inn.

I begynnelsen av august ble et nyhetsteam fra et politisk ukemagasin, The Zimbabwe Mirror, nektet adgang til en okkupert gård rundt

Krigsveteranene besitter fortsatt flere av Zimbabwe. WILSON JOHWA

10 kilometer nord for hovedstaden Harare. Nyhetsteamet ville lage en reportasje om den nye, «raske» landreformen som skal få hundrevis av mennesker tilbake til rundt 3270 gårdsbruk før regntiden starter i november.

Som for å bekrefte medias rapporter om at både regjeringens etterretningstjeneste og militæroffiserer er involvert i den kontroversielle landfordelingen, nektet en velkledd portvakt The Zimbabwe Mirror adgang, og sa: – Dere skulle kommet den første dagen, da landområdene her ble fordelt.

Kidnappet barn. Krigsveteranene får stadig mindre oppmerksomhet fra utenlandske media. De skaper ikke mange nyheter lenger, unntatt når de gjør bisarre ting som å plyndre gårder, stjele buskap og beslaglegge

Norsk UD avviser Zanu-PF-påstander

Det norske Utenriksdepartementet avviser kategorisk påstandene fra Zanu-PFs pressetalsmann om norsk «innblanding i landets indre anliggender». Også påstandene om at NORAD skal ha gitt økonomisk støtte eller vært med på å stifte opposisjonspartiet MDC blir avvist.

– Å påstå at norske myndigheter finansierer opposisjonspartier og derigjennom bedriver uakseptabel innblanding i indre anliggender er et drøyt stykke. Det må være lov å forvente at pressetalsmannen for det regjeringsbærende parti i et av Norges samarbeidsland ikke blander kortene på denne måten, sier statssekretær Sigrun Møgedal.

Hun innrømmer at norsk bistand også påvirker, men benekter at Norge kjører sitt eget løp.

– Vi legger over hodet ikke skjul på at bistand også er et instrument for å påvirke – for eksempel i å støtte demokratiseringsbestrebelse i utviklingsland. I tilfellet Zimbabwe er støtte til demokrati-tiltak og fremme av menneskerettighetene faktisk en av hovedelementene i landprogrammet, sier statssekretæren.

Hun understreker sterkt at landprogrammet for norsk bistand til Zimbabwe er framforhandlet med – og således fullt ut akseptert av – zimbabwiske myndigheter.

– Det norske landprogrammet innebærer en omfattende støtte til frivillige organisasjoner, så vel som til den zimbabwiske fagbevegelsen. ZCTU – det lokale LO – er således en, av mange, viktige samarbeidspartnere, opplyser statssekretæren.

notiser

3 mill. til strømmnett

NORAD bevilger tre millioner kroner til gjenoppbyggingen av elektrisitetsnettet i det sørlige Mosambik som ble ødelagt av syklonen «Eline». Støtten skal gå til innkjøp av 81 nye transformatorer fra Tanzania, heter det i en pressemelding fra NORAD. – En rask rehabilitering av elektrisitetsnettet er viktig for at folk skal flytte tilbake til de flomrammede områdene og for at produksjon og annen næringsvirksomhet kan settes i gang igjen, sier NORADs landkoordinator for Mosambik, Eli Koefoed Sletten.

16 mill. til IKT-bistand

NORAD vil satse mer på informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT) i sine investeringer i samarbeidsland. Organisasjonen vil bidra til å utnytte potensialet i denne teknologien for å bedre levekårene for de fattige i disse landene.

– Foreløpig er det snakk om en satsing på rundt 16 millioner kroner, sier rådgiver Kristin Sverdrup i NORAD.

Av disse pengene gis 12 millioner direkte og øremerkes for opplæringstiltak. I tillegg skal det gis 3,7 millioner til et treårig opplæringsprogram for teleselskaper i land som er medlem av SADC, utviklingsorganisasjonen for det sørlige Afrika. Disse investeringene gjøres i samarbeid med blant andre Telenor.

36 mill. til Vietnam

NORAD har bevilget inntil 36 millioner kroner til landsbygddutvikling i Vietnam. Pengene skal fordeles over 4 år og er Norges bidrag til to nasjonale handlingsprogrammer igangsatt av de vietnamesiske myndighetene som et ledd i landets strategi for fattigdomsbekjempelse.

Fattigdommen i Vietnam er fortsatt i overveiende grad et landsbygdproblem, da mer enn 90 % av familier som lever under fattigdomsgrensen er bosatt på landsbygda. Som følge av dette har de vietnamesiske myndighetene erklært landsbygddutvikling som første prioritet i kampen for å redusere antallet fattige i landet.

Vietnam har allerede høstet positiv erfaring med utviklingsprogrammer rettet mot landsbygdbefolkningen. Landet opplevde en årlig fattigdomsreduksjon på 2 prosent fra 1992 til 1998, og antallet fattige på landsbygda ble redusert med en tredjedel.

stokk og stein i Zimbabwe

m tapere – uten land, uten jobb

s okkuperte farmer. Her hviler en gruppe av okkupanter utenfor Irvine farm i Chitungwiza. FOTO:

jordbruksland, som 50 av dem gjorde i Harare nylig. Eller når de kidnapper skolebarn.

I midten av august bortførte krigsveteraner og Mugabe-tilhengere 25 barn mellom 13 og 17 år fra

”

Noen ser på oss som forrædere fordi vi ikke deltok. Men folk må forstå at vi ikke kunne invadere våre egne arbeidsplasser.

Landarbeidere i samtale med zimbabwiske journalister.

Blackfordby Farm 20 km sør for Harare, og tvang dem til å synge slagord for regjeringspartiet. Krigsveteranene holdt barna i en leir på gården i to netter, i svært kaldt vær. Noen av barna sa etterpå at de var blitt seksuelt trakassert mens de ble holdt fanget. Men denne gangen grep politiet inn og har siktet flere mennesker i forbindelse med kidnappingen.

Mens de såkalte krigsveteranene er opptatt med å dyrke sine nyan-skaffede jordstykker, klager over en halv million tidligere gårdsarbeidere over at de ikke bare har mistet levebrødet sitt som ansatte på de hvites farmer, men de har heller ikke fått noen egen jord under den omveltningen som foregår.

– Noen ser på oss som forrædere fordi vi ikke deltok i invasjonene på gårdene. Men folk må forstå at vi ikke kunne invadere våre egne arbeidsplasser, sier landarbeiderne.

Ingen forberedelser. Regjeringen holder fast ved at det «raske jordfordelingsprogrammet» er planlagt spesielt med sikte på å tynne ut overbefolkede områder. Men mange stusser over denne politikken, som ikke virker planlagt i det hele tatt.

Den bærer ingen spor av forberedelser: Det finnes ikke klare kriterier for hvem som skal få de okkuperte landområdene, og regjeringen gir heller ingen svar på hvem som egentlig har rettighetene til landet.

Opposisjonsleder Morgan Tsvangirai kritiserte nylig landtilbakeføringsprogrammet. – Dette

er en måte å dømme folk til evig fattigdom på. Områdene blir ikke målt opp, og det finnes ingen veier, sykehus eller annen grunnleggende infrastruktur knyttet til dem, sa han.

Internasjonal forståelse? Nylig sa Mugabe til tilhengerne sine ved en offisiell tilstelning at det internasjonale samfunnet begynner å forstå Zimbabwes landfordelingsprogram, på tross av noen lands kampanje mot det.

– Det er mer enn uheldig at regjeringens edle ansvarlighet ved å anskaffe land og gi det til folket er blitt gjort til noe irregulært av dem som fordømmer det. Dette er land som vårt folk er blitt frarøvet av britiske rasistiske nybyggere, sa han.

Regjeringen har for øvrig varslet at den snart vil gi mer informasjon om landreformen. Denne informasjonen vil beskrive de juridiske, konstitusjonelle, tekniske og administrative detaljene som ligger bak landreformen, og skal ut på alle landets viktigste språk.

Benedicta Madawo er journalist i Financial Gazette, mens Wilson Johwa er assisterende redaktør i The Zimbabwe Mirror. Begge er med i det internasjonale journalistnettverket til Sørvis Presse & Informasjon.

Mugabes parti er arg på bistands-giverne

HARARE (b-a): Nathan Shamuyarira, pressetalsmann i president Robert Mugabes parti Zanu PF, mener at nordiske bistandsorganisasjoner som NORAD blander seg inn i landets indre anliggender ved å yte penge støtte til politiske partier og lokale organisasjoner i Zimbabwe.

• WILSON JOHWA

Shamuyarira kom også med et utspill i lokale medier rett etter parlamentsvalget i Zimbabwe i juni, som rettet seg mot South Africa's Democratic Party, National Democratic Institute med base i Washington, Zimbabwe Democracy Trust i Storbritannia, Zimbabwe Farmers Holiday Trust Fund, også i Storbritannia, the International Republican Institute i USA, The Centre for Democratic Endowment i USA og George Soros' Freedom Foundation i Botswana.

– Vi fordømmer deres aktivitet, fordi de blander seg i våre interne saker, uttalte Shamuyarira, som etter mange år som utenriksminister og handels- og industriminister under Mugabe nå er Zanu PFs pressetalsmann.

Sponset opposisjon. Zanu PFs bitterhet overfor den økonomiske støtten fra utlandet til lokalt og politisk arbeid skyldes først og fremst at det største opposisjonspartiet, Movement for Democratic Change (MDC), har sitt utspring i det sponsorbaser-

te National Constitutional Assembly (NCA). MDC vant 57 av de 120 setene i parlamentet. En annen årsak er at en gruppe av lokale politiske partier og kirkelige organisasjoner førte en vellykket kampanje mot en endring av forfatningen som regjeringen gikk inn for i februar i år.

I tillegg ble hele seniorledelsen i MDC rekruttert fra Zimbabwe Congress of Trade Unions (ZCTU). Zanu PF har kommet med beskyldninger om at noe av den utenlandske støtten til ZCTU er blitt brukt til å bygge opp MDC. I miljøet rundt det zimbabwiske regjeringspartiet blir det antatt at NCA får penger fra den nederlandske regjeringen, i tillegg til nordiske hjelpeorganisasjoner som NORAD.

«Var med å stifte MDC!» Da Shamuyarira blir spurt av Bistandsaktuelt om hva han mener om at offentlige bistandsorganisasjoner som NORAD, svenske SIDA og nederlandske HIVOS har engasjert seg i lokale organisasjoner og pressgrupper, svarer han:

– De har gjort det i lang tid, og vi liker det ikke. De har støttet MDC helt fra begynnelsen, og var faktisk med på å stifte partiet.

Han nekter imidlertid å kommentere hvilke konsekvenser en slik støtte har for det framtidige utviklings samarbeidet.

– Det må du spørre hjelpeorganisasjonene om, det er ikke min oppgave å kommentere. Men Zanu PF insisterer på at de politiske partiene må skaffe midler internt til politiske saker, slik at de ikke risikerer å møte press utenfra, sier han.

”

De har støttet MDC helt fra begynnelsen, og var faktisk med på å stifte partiet.

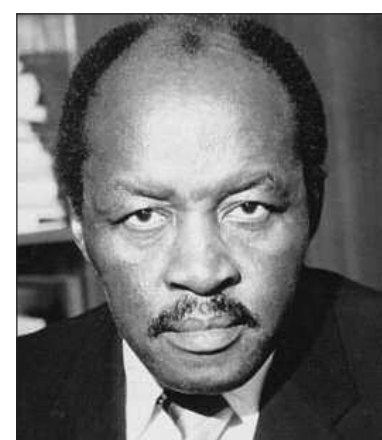
Nathan Shamuyarira, pressetalsmann i Zanu PF,

Vil ha ny lov. På spørsmål om regjeringen vil gjøre noe med dette, svarer han: – Zimbabwe har foreløpig ikke noe lovverk som forbyr politiske partier å motta utenlandsk støtte. Men Zanu PF arbeider for å innføre en slik lov.

Utkastet til forfatning som ble avvist i folkeavstemningen i februar, inneholdt for øvrig en klausul som ville regulere den finansielle støtten til politiske partier.

Shamuyarira nekter for at Zanu PF selv nyter godt av utenlandsk finansiering.

– Den som måtte tro det, burde fortelle oss hvor vi mottar denne støtten fra. Vi ville blitt glade for å få den. Vi har ikke mottatt støtte fra noen. Vi har alle våre midler fra lokale støttespillere, sier han.

Nathan Shamuyarira, pressetalsmann i president Robert Mugabes parti Zanu PF, liker ikke at utenlandske organisasjoner støtter partier og pressgrupper i Zimbabwe. FOTO: WILSON JOHWA

Både statlig og fremmed støtte

I fjor mottok regjeringspartiet Zanu PF offisielt 65 millioner Zimbabwe dollar (omtrent 1,5 millioner amerikanske dollar) fra statskassen gjennom Political Parties Finance Act. Et politisk parti trenger minst fire prosent av stemmene for å motta støtte fra dette fondet.

I mai refererte den sørafrikanske avisen Mail & Guardian den britiske finansmannen Nicholas Hoogstraten, som uttalte at han hadde støttet enkelte Zanu PF-politikere for at de skulle garantere sikkerheten for hans eiendommer i Zimbabwe.

I april lanserte en menneskerettighetsorganisasjon i New York, The

December 12th movement, en innsamlingsaksjon «Friends of Zanu PF» for å skaffe partiet penger. Det er også mistanke om at Zanu PF har mottatt midler fra Libya i innspurten til valget i juni. I 1991 mottok partiet en donasjon på en million pund (13 millioner kroner) fra den britiske finansyrsten Tiny Rowland.

Til sammenlikning mottok det ti måneder gamle partiet MDC en sum som antas å være på ca 200 millioner Zimbabwe dollar (omtrent 3,3 millioner amerikanske dollar). Denne støtten kom hovedsakelig fra utenlandske velgjørere til innspurten til valget i juni.

Zanzibar – turistmagneten i Det indiske hav. Navnet gir assosiasjoner til solfylte endeløse strender, duft av nellik, trange gater og arabisk ornamentikk. Men bak idyllen ligger en dyp politisk konflikt som de seneste månedene er blitt dramatisk forverret. Unionen mellom Zanzibar og fastlandsdelen av Tanzania er truet, og spenningen stiger internt på Zanzibar. Framtredende opposisjonspolitikere sier at den siste tidens uroligheter kan være begynnelsen på en væpnet konflikt.

• GØRILL HUSBY

ZANZIBAR Tanzania har lenge vært regnet som et av de fredeligste land i Afrika. Landet fikk sin selvstendighet i 1961. I 1964 fant det sted en blodig revolusjon på Zanzibar, hvor den nyinnsatte presidenten, Abeid Karume, iverksatte en brutal afrikanisering av den arabiske kulturen på Zanzibar. Samme år ble union med Tanganyika inngått, og landet fikk navnet Tanzania.

Etter sterkt press ble flerpartisystem innført i 1994. I 1995 ble det for første gang avholdt flerpartivalg i Tanzania og på Zanzibar. Siden dette valget har regjeringspartiet CCM (revolusjonspartiet) og Zanzibars eneste reelle opposisjonsparti, CUF (Civil United Front), vært i konflikt. CUF – med internasjonal støtte – hevdet at det hadde forekommet valgfusk, og nektet å godkjenne valgresultatet. All bilateral bistand til Zanzibar, også fra Norge, har siden 1995 vært frosset.

Unionen slår sprekker. 29 oktober i 1999 døde Julius Nyerere, Tanzanias mektige mann. Han hadde da mer eller mindre egenhendig styrt landet siden selvstendigheten. Med Mwalimu – «læreren» – borte, forsvant limet som hadde holdt så vel unionen som regjeringspartiet sammen.

Unionen med fastlandet er blitt en vanskelig politisk sak også for regjeringspartiet på Zanzibar. De føler at landets selvstyre i praksis gir parlamentet på Zanzibar liten politisk handlekraft, siden både utenrikspolitiske og økonomiske spørsmål avgjøres av unionsregjeringen. Regjeringspolitikere på Zanzibar har et stadig sterkere behov for å vise sin selvstendighet i forhold til partifellene på fastlandet. I januar fikk havnen på Zanzibar status som frihavn. Dette ble fra fastlandets side tolket som et viktig steg mot økt politisk selvstyre. I en forlengelse av unionsproblematikken står spørsmålet om statsborgerskap og nasjonalitet sentralt.

Glade barn i lek foran et av de mange slagordene som preger Zanzibars gatebilde.

Dype skygger over solf

Alvorlig politisk konflikt truer unionen mellom Zanzibar og fastlandet

”

...det er min klare mening at disse 18 fortjener å bli hengt omgående.

Zanzibars statsadvokat Ali Muhammad Omar kommenterer siktelsen mot 18 opposisjonelle anklaget for høyforræderi og kuppforsøk.

En viktig sak i forhold til å markere selvstendighet og integritet i forhold til fastlandet er spørsmålet om medlemskap i OIC (Organisation of the Islamic Conference). I 1993 meldte regjeringspartiet på Zanzibar øya inn OIC, men ble tvunget av unionsregjeringen til å trekke medlemskapet. Medlemskap stred, i følge Nyerere, mot grunnloven og truet unionen. Medlemskap er pånytt et politisk tema på Zanzibar. Det ville være viktig på to nivåer. For det første har det en pragmatisk side, ved at det ville kunne gi gode lånebetingelser og dermed større økonomisk frihet til øya. For det andre ville det ha en viktig symboleffekt, ved å sette fokus på Zanzibars muslimske identitet. Dette ville kunne virke samlende for Zanzibars befolkning, men samtidig stimulere en polarisering: avstanden markeres mellom Zanzibars muslimske kultur og den overveiende kristne kulturen på fastlandet.

Fredsavtale tilsidesatt. I juni i fjor undertegnet CUF og CCM en fredsavtale. Meglinger, ledet av Det Britiske Samveldet, hadde da pågått siden 1997. Da avtalen endelig ble undertegnet, var det håp om en slutt på striden mellom de to partiene. For første gang våget innbyggerne på Zanzibar å snakke åpent om politikk. Avtalen mellom CCM og CUF skulle sikre partiene lik adgang til massemedia, og frihet til å drive politisk aktivitet. Videre skulle grunnloven og valglovene revideres, og valgkomiteen skulle få politisk nøytrale medlemmer. Men ett år etter at avtalen ble undertegnet er disse tiltakene ikke iverksatt. Det er lite igjen av den forsoningsånden som i fjor sommer preget landet.

Indre konflikt. I dag er den interne politiske situasjonen på Zanzibar mer alvorlig enn noen gang siden det omstridte valget i 1995. Mange og tildels grove brudd på menneskerettighetene er blitt rapportert av

internasjonale organisasjoner. De har rettet skarp kritikk mot regjeringen for dens bruk av fengsling, forfølgelse og vold mot opposisjonen. Mest urovekkende er saken mot 18 framtredende opposisjonspolitikere, blant dem fire parlamentsmedlemmer. «De 18», som de kalles i tanzaniansk presse, har sittet i varetekt i over tre år, anklaget for høyforræderi og kuppforsøk. Denne saken har vakt internasjonal oppsikt, og er blitt en vanskelig sak for CCM.

«Jeg avslører vel neppe med dette ikke noen statshemmelighet. Tro meg dette er en politisk rettsak», uttalte Zanzibars statsadvokat Ali Muhammad Omar nylig. Hadde han stoppet der, ville uttalelsen hans vært ukontroversiell. Men Omar ville som nyvalgt statsadvokat markere sin lojalitet mot regjeringspartiet, og fortsetter derfor: «...det er min klare mening at disse 18 fortjener å bli hengt omgående.»

Det er i dag vanskelig å se hvor-

FOTO: LYLE OWERKO

Nylt krydderøy

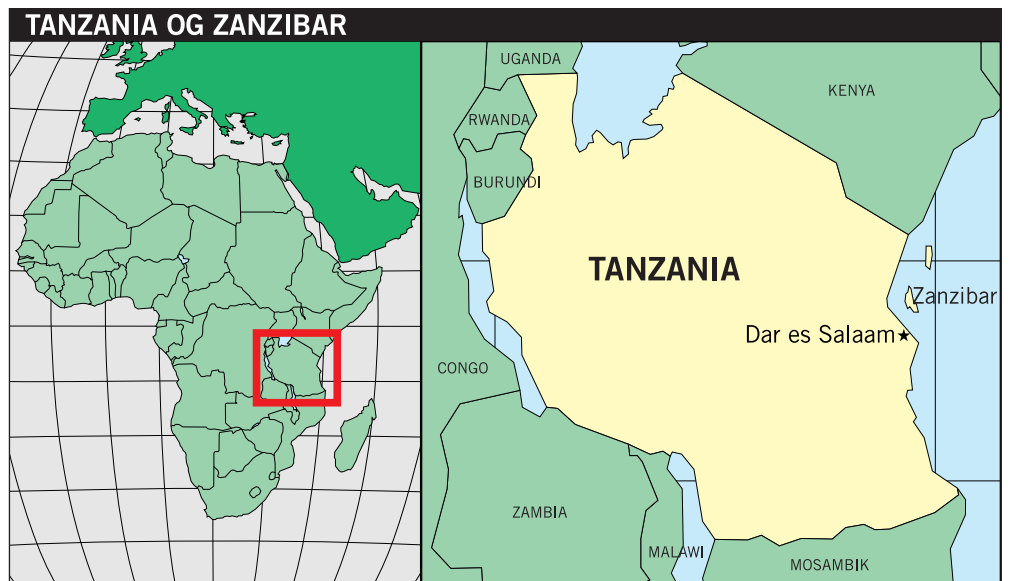
dan regjeringspartiet kan komme ut av denne saken uten å miste ansikt. Sist mars underskrev 45 CCM-representanter i unionsparlamentet et opprop som krevde at de 18 umiddelbart ble løslatt. Men fortsatt er saken uløst. Rettsforhandlinger ble forsøkt innledet i april, men ble avsluttet etter at det kom til opptøyer utenfor rettslokalet. Noen dato for en ny rettssak er ennå ikke fastsatt.

En norsk delegasjon kom nylig tilbake fra det årlige giverlandsmøte (Consultative Group Meeting) i Dar es Salaam. I en uke var hele det vestlige giversamfunnet og tanzanianske myndigheter samlet til politiske drøftinger. På dagsordenen stod Tanzanias bistandspolitiske framtid og landets generelle utvikling. Representantene understreket på det sterkeste viktigheten av at unionspresident Benjamin Makapa tar ansvar og forsøker å løse den fastlåste situasjonen på Zanzibar.

«Coca-Cola er det samme over hele verden, demokrati er det ikke,»

uttalte Mkapa nylig. Kritikken fra giverlandene i vest ser altså ut til å prelle av. Mkapa og unionsregjeringen fastholder at den politiske krisen er et internt anliggende, og derfor bør løses av myndighetene på Zanzibar. Mens unionspresidenten driver ansvarsfraskrivelse og er lite lydhør for kritikk fra giverlandene, bruker CCM på Zanzibar den politiske uroen som påskudd for å utsette rettsaken på ny, samtidig som vilkårene for opposisjonen blir stadig vanskeligere.

Religion i politikken. I kjølvannet av den politiske uroen følger en radikaliserings av islam. Det mest konkrete uttrykket for tilstedeværelsen av radikale muslimske krefter i Øst-Afrika er bombingene av de amerikanske ambassadene i Dar es Salaam og Nairobi i 1998; en aksjon som USAs statsfiende framfor noen, Osama bin Laden, har fått skylden for. På Zanzibar er saudiarabisk islam tilstede og finansierer utdan-

BISTAND TIL ZANZIBAR

- Norges bistand til Zanzibar ble stoppet som følge av omstendighetene rundt valget i 1995. Zanzibar har aldri stått sentralt i Norges totale bistand til Tanzania.
- Tanzania har i en årrekke vært blant hovedmottakerne av norsk bilateral stat-til-stat-bistand.
- Bistanden til Zanzibar var før 1995 i stor grad preget av støtte til elektrifisering og registrering og vern av Zanzibars unike bygningsmiljø.
- Elektrifiseringsprogrammet ble avsluttet i 1994 etter to års virksomhet. Det var da bygget 430 kilometer med kraftlinjer som har skaffet strøm til en rekke skoler, sykestuer, forretningsbygg og hoteller, i tillegg til private abonnenter.

ning og bygger moskeer. De islamistiske bevegelsene på Zanzibar har ved flere anledninger tatt initiativ til store politiske demonstrasjoner mot turisme, innflytelse fra fastlandet, og hva de ser som en verdsliggjøring av den muslimske kulturen på Zanzibar. Dette er bevegelser som hovedsakelig unge menn tiltrekkes av. De finner sitt mobiliseringspotensiale i en vanskelig økonomisk situasjon, stor arbeidsledighet og en stadig sterkere vestlig innflytelse.

Islam blir i økende grad innvevd i den politiske debatten. Særlig viktig er her forholdet mellom opposisjonspartiet CUF og de islamske sufi-brorskapene. Islamsk symbolikk og ritualer spiller en stadig viktigere rolle i politiske møter og velgermobilisering. Politikere søker støtte fra religiøse nettverk og karismatiske religiøse ledere. Tanzanianske aviser klassifiserer nå politiske kandidater i forhold til etnisk og religiøs tilhørighet. Dette er oppsiktsvekkende i offisielt sekulære Tanzania. Et land som helt siden selvstendigheten har holdt fast på at etnisk tilhørighet og religion ikke skulle komme i veien for den enhetstanken som lå i Nyereres ide om den afrikanske sosialismen.

Fram mot valget. Zanzibars politiske og kulturelle framtid avgjøres nå

i tiden fram mot president- og parlamentsvalget 29 oktober. Presidentkandidatene på Zanzibar er nå klare. Det var aldri tvil om at Sheiff Shariff Hamad var CUFs kandidat. Innad i CCM falt valgt tilslutt på Aman Arbeid Karume, sønn av Zanzibar første president. Reaksjonene etter denne nominasjonen er positive, også CUF har uttalt at dette var et klokt valg. Det gjenstår å se om Karume har vilje til å sette handling bak sine gode ord om løsning på konflikten.

«Haki. Sawa. Kwa wote» – «Rettferdighet. For alle. Nå». Det politiske slagordet til opposisjonspartiet CUF understreker behovet for snarlig løsning på den spente politiske situasjonen. To viktige tiltak må iverksettes for å hindre at uroen utvikler seg til en blodig konflikt: De 18 opposisjonspolitikere må løslates, og fredsavtalen som ble forhandlet fram i fjor sommer må implementeres. Og dette må skje raskt: Tålmodigheten er slutt, det er oppfatningen både hos folk flest og hos stadig flere politikere.

Artikkelen er skrevet av **Gørill Husby** ved Institutt for fredsforskning – PRIO. Hun har gjort et forskningsarbeid om den politiske situasjonen på øya.

Unik padde truet av kraft-gigant

Ny rapport: Kihansi-kraftverket turrlegger våtmarksområder

En ny miljørapport, laget etter sju måneders prøvedrift for det bistandsfinansierte, tanzanianske kraftverket Lower Kihansi, viser at framtida for unike dyre- og plantearter er alvorlig truet. Særlig gjelder det padda kalt Kihansi Spray Toad. Å bevare den kan koste mye penger, og hvem skal i så fall betale for dette?

• ODD IGLEBÆK

Kihansi-prosjektet ble lansert i 1990. I starten var det mest et samarbeid mellom Verdensbanken og myndighetene i Tanzania. Fra 1993/94 kom bilaterale givere med. Deriblant Sverige, Norge og Tyskland. En følge av dette var større fokus på miljøundersøkelser. En serie av disse har også blitt gjennomført, og i 1997 ble det avdekket at området nedenfor fossen i Kihansi Gorge inneholdt en unik paddetype og tre tilsvarende sjeldne planter som ikke er funnet noe annet sted i verden.

95-98 prosent av våtmarksområdene tørrlegges.

I forhold til framdriften av prosjektet fikk disse oppdagelsene få eller ingen konsekvenser for byggeprosessen. Men det ble bestemt at man skulle ha en spesiell overvåking av våtmarksområdene.

For lite vann til våtmarkene. Verdensbankens miljøkoordinator for Afrika har nå foretatt en slik oppfølging i en rapport som etter planen skal offentliggjøres i disse dager. Hans konklusjoner er tindrende klare: Både padda og plantene er i alvorlig fare. Etter at størstedelen av elva er lagt i rør er det rett og slett for lite vann igjen til å vedlikeholde våtmarksområdene. Disse opplysningene ble også klart fastslått av Bankens miljøspesialister på en serie seminarer gjennomført i Dar-es-Salaam midt i juli i år.

Konkret viste Banken til at vannføringen nå er redusert til under en fjerdepart av før utbyggingen, og at storparten (95-98 prosent) av våtmarksområdene dermed i ferd med å legges brakk. Med andre ord at hele livsgrunnlaget for de truede artene, nå er i ferd med å forsvinne.

Tanzania er blant de mange land i verden som har undertegnet den internasjonale konvensjonen om biologisk mangfold. Ifølge konvensjonen kan fattige land prioritere fattigdomsbekjempelse og sosial utvikling over vern av truede arter om kostnadene blir for store.

Alternativer utredes. For øyeblikket er det nettopp disse forholdene som utredes. Et alternativ er kunstig avl av padda. Et annet er å se om det er mulig å flytte den til andre våtmarker i Tanzania for at den kan leve videre der. Et tredje vil være å bruke gjenværende vannet til «kunstig tåkelegging» av våtmarkene.

– Men jeg har forstått det slik at det er for lite vann igjen til å lykkes med det, sier Arne Olsen, som er saksbehandler på energi ved Den norske ambassaden i Dar-es-Salaam.

– Det mest drastiske vil være å re-

dukere vannføring i kraftverket, slik at våtmarkene kunne leve videre, men dette vil koste svært mye om det skulle kompenseres på annen måte, tilføyer han.

En del av historien er også at det foreligger planer om å utvide kraftverkets kapasitet ved å sette inn tilleggsturbiner. I følge planene bør dette skje om et par år for å sikre Tanzania tilstrekkelig tilgang på elektrisitet.

Wolfensohn skal orienteres. Uansett er det ikke en enkel sak for noen. Verdensbanken som har foretatt utredningene og nå sitter og beregner hva alternativer kan koste, vil foreløpig ikke offentliggjøre sin rapport. Blant annet henger det sammen med at Verdensbankens president James Wolfensohn først skal orienteres.

Et annet moment for Verdensbanken er å unngå å overkjøre tanzaniske myndigheter. Flere personer som har fulgt Kihansi-utbyggingen er klart av den oppfatning at det har skjedd altfor ofte, uten at de vil si det offentlig.

Miljøbrev. Den amerikanske miljøorganisasjonen «Friends of the earth» har bedt Verdensbanken og sentrale givere, inklusiv NORAD, komme på banen. I et brev miljøorganisasjonen har sendt til disse heter det blant annet at:

«Det er vår oppfatning at Tanzanias interne miljølover så vel som bestemmelser og retningslinjer for de finansierende organisasjoner og regjeringer har klart blitt brutt i sammenheng med dette prosjektet.»

Etter det Bistandsaktuelt forstår forberedes det svar på dette brevet i både Verdensbanken og hos NORAD, og sannsynligvis også hos andre givere.

ENERGI

Det nyåpnede Kihansi-kraftverket i Tanzania kan bli et av de siste der NORAD bistandsfinansierer et større kraftanlegg. Kontrollrommet er preget av topp-moderne teknologi.

FOTO: MAGNE SKÅLTVEIT

LOWER KIHANSI HYDROPOWER PROJECT

Bidragstyper og leverandører

Bidragstyper	Leverandør	Produkt/System
Verdensbanken	NORPLAN, Norge	Prosjektering/administrasjon
	SIETCO, Kina	Forberedende anleggsarbeid
	Impregilo, Italia	Hovedentreprise anlegg
NORAD, Norge	GE Hydro,	Mekaniske konstruksjoner
	"	Turbiner (Pelton)
	Munck,	Kraner
	Alstom Power	Generatorer
	Sønnico, NORPLAN	Ventilasjon Miljøevaluering
SIDA, Sverige	ABB Generation	Styring- og kontrollanlegg
	NORPLAN	Miljøevaluering
KfW, Tyskland	Alcatel	Kabler, høyspenning
	Siemens	Transformatorer/stasjoner
Den Europeiske Investeringsbank	Siemens, Tyskland	Overføringslinjer
Tanzania	TANESCO	Personell, administrasjon

«Vannkraft-æraen» mot slutten

NORAD vil dreie energi-bistanden over mot strømnett og forvaltning

OSLO/DAR ES SALAAM (b-a): Norske vannkraft-ingeniører i utviklingsland må i framtida stole mer på anbud og mindre på offentlige bistandskroner. Det er det tydelige budskapet fra talsmenn for norsk stat-til-stat-bistand. NORAD ønsker å dreie sin vannkraftsatsing over fra rør og betong til distribusjonsnett, lov og forvaltning. «Vannkraft-æraen» i norsk bistand kan dermed gå mot slutten.

• I TANZANIA:
MAGNE SKÅLTVEIT

Tendensen mot privatisering av energisektoren i en rekke utviklingsland er en hovedårsak til at NORAD og norsk bistandsekspertise nå tenker nytt rundt sin tradisjonsrike støtte til energiformål. Med økende grad av privat drift av vannkraftverk er det klare tegn internasjonalt til en dreining bort fra bistandsmidler og til mer privat finansiering.

– Finansieringen av kraftverk bør i fremtiden være mulig å få til uten å benytte bistand. Kapitalmarkedet med internasjonale anbudsrunder må nå kunne overta, sier Norges ministerråd i Tanzania, Gunnar Føreland.

Heller distribusjon. Føreland mener man må se på hvordan bistandsmidler kan anvendes lenger ned i energisystemet – for eksempel ved distribu-

sjonsanlegg, som er vanskelig å få til på kommersiell basis. Et NORAD-støttet program til forbedring av kraftlinjesystemer er blant annet gjennomført med suksess i Det palestinske området.

– Vårt engasjement må i fremtiden være konsentrert mer direkte mot den del av befolkningen som trenger kraften for økt livskvalitet, sier Føreland.

Ministerråden representerte Norge under den offisielle åpningen av Kihansi-kraftverket i Tanzania nylig – et kraftverk som er støttet av NORAD og delvis bygget med norsk teknologi.

Nye trender. Hos NORAD i Oslo blir Førelands synspunkter bekreftet. Avdelingsdirektør i NORADs regionavdeling Kjell Storløkken sier man nå ser at stadig flere utviklingsland er i gang med å privatisere de tidligere statlige energiselskapene.

– Det er klare tendenser til å omdefinere statens rolle i energisektoren, også i de land vi samarbeider med. Denne internasjonale trenden gjør at flere av selskapene arbeider ut fra forretningsmessige prinsipper og gjør det mulig å tiltrekke investorer nasjonalt og internasjonalt. Den støtte vi da kan gi er bistand til å starte og utvikle denne prosessen, som på ingen måte er ukomplisert. Aspekter som lovgivning, reguleringer og institusjonsoppbygging er noe vårt eget NVE bidrar med. Et eksempel på dette er NORADs og NVEs engasjement i Nepal, sier Storløkken.

”

Finansieringen av kraftverk bør i fremtiden være mulig å få til uten å benytte bistand. Kapitalmarkedet må nå kunne overta.

Norges ministerråd i Tanzania, Gunnar Føreland.

Skille offentlig og privat. I NORADs avdeling for næringsutvikling ser avdelingsdirektør, og påtroppende ambassadør i Zambia, Halvard Lesteberg, utviklingen som en klar endring av hva som tradisjonelt har vært offentlige og private anliggender.

– Selve distribusjonen av kraften frem til småbedrifter og spredt bosetning vil fortsatt være en oppgave for myndighetene. Når det nå er mulig å hente kapital på det internasjonale lånemarkedet gjennom private investorer må våre oppgaver som bidragsorganisasjon også omdefineres – fra produksjon til en større konsentrasjon rundt distribusjon, sier Lesteberg.

Rik erfaring. I konsulentfirmaet Norplan, som har deltatt i og ledet en rekke vannkraftprosjekter i utlandet, frykter ikke prosjektdirektør Jan Lindeman at norske eksportbedrifter vil miste sine jaktmarker i utviklingsland.

– Norske leverandører har høstet rik erfaring på oppdrag kanalisert gjennom bistand. Denne kunnskap og forståelse gir oss et konkurransefortrinn. Utbyggingen av vannkraftanlegget i Kihansi ble eksempelvis vunnet av vårt selskap i en internasjonal anbudsrunder utlyst av Verdensbanken. Vårt kjennskap til tanzanianske forhold, kombinert med tidligere leverte fjellanlegg i utviklingsland, tror vi var avgjørende, er Lindemarks kommentar til forventninger om hardere internasjonal konkurranse.

– Vi i Norge må posisjonere oss

og være aktive når prosjekter er på gang. Den finansielle ryggrad må være til stede og man må være mer forberedt på selv å bære risiko. Mange kunder vil også ønske at man bidrar med finansieringsløsninger. Fremtidige prosjekter blir derfor mer utfordrende, sier Lindemark.

FIVAS er urolige. Hovedkritikeren av norsk bistandsstøttet vannkraftutbygging i utviklingsland, Foreningen for Internasjonale Vann- og Skogstudier (FIVAS), er derimot ikke glad for at privat finansiering overtar for bistandsfinansiering. Organisasjonen frykter at kapital og inntjening i enda større grad vil overskygge sårbar natur og bosetting.

– Ved flere prosjekter har vi i FIVAS vært skeptisk til bistand knyttet for nært opp til næringslivsinteresser. Selv med kontrollerende bistandsorganisasjoners delaktighet under hele utbyggingsprosessen har vi sett mange eksempler på negative følger for befolkningen i nærområdet. Når vi nå blir informert om at dette skal helprivatiseres er vi i utgangspunktet urolige, sier Elisabeth F. Olsen, som har arbeidet tre år i Tanzania som antropolog.

FIVAS-talskvinnen viser til at vannkraftutbygging omfatter store områder, og som regel med omfattende miljøpåvirkninger.

Magne Skåltveit er norsk frilansjournalist. Han skriver blant annet for ulike fagtidsskrifter.

Kraftfulle Kihansi kostet 2 mrd. kroner

• I TANZANIA:
MAGNE SKÅLTVEIT

KIHANSI/OSLO (b-a): Tanzanias president Benjamin W. Mkapa, åpnet 10. juli i år landets nyeste vannkraftverk – Kihansi. Kraftverket, som NORAD har delfinansiert med 380 millioner kroner, bidrar i dag med nær 40 prosent av Tanzanias samlede

elektriske produksjon.

Da NORAD besluttet å delta i en internasjonal parallellfinansiering av Lower Kihansi Hydropower Project (LKHP) hadde det vært arbeidet siden 1984 med utredninger og planlegging. Etter 16 år markerte innvielsesseremonien den endelige og offisielle overdragelsen til Tanza-

nia, og slutten på et omfattende utbyggingsarbeid. Suksessen i prosjektet ble gjentatte ganger uttrykt av både representanter fra mottakerlandet og bistandsorganisasjoner.

To milliarder kroner. De totale kostnadene ved utbyggingen er i overkant av 2 milliarder norske kroner, hvorav NORAD har bevilget 380 millioner. Foruten Norge har Verdensbanken, Den Europeiske Investingsbanken, Tanzania selv og bistandsorganisasjoner fra Sverige og Tyskland vært med på finansieringen.

Kraftverket er bygget som et fjellanlegg slik vi kjenner fra hjemlige trakter, og er utført etter samme kjente teknologiske prinsipper. Med damanlegg, sjakter og tunneler for vanttillførsel og maskinsal to kilometer inne i fjellet. Leverandører fra nærmere 10 ulike land har vært involvert med personell fra rundt 50 forskjellige nasjoner. På det meste har over 2000 personer vært i arbeid på anlegget.

Norsk ekspertise fra Ski. Det norske konsulentfirmaet Norplan, med hovedkontor i Ski i Akershus, var tidlig inne med vurderinger, prosjektering og senere administrasjon av utbyggingen. Firmaet var også sterkt involvert i de miljømessige aspekter, som kombinert med øvrige landsstudier ga en helhetlig miljøevaluering. For fem år siden avsluttet Norplan et annet betydelig vannkraftprosjekt i Tanzania, Pangani Falls.

– Utbygging av vannkraft er langsiktig og effektiv hjelp. Jeg har stor

tro på at TANESCO kan drive verket på en utmerket måte etter at vi har trukket oss tilbake. Personellet har god teknisk bakgrunn og er godt opplært til å håndtere oppgavene, sier NORPLANs prosjektleder for Kihansi-utbyggingen Ole Vallevik.

Han mener at miljøvurderinger har vært noe av det vanskeligste ved utbyggingen.

– I forhold til miljøvurderinger i en kraftutbygging er det en problematisk oppgave å finne skjæringspunktet mellom ulempe og nytte. Med en befolkning hvor under 5 prosent har tilgang på elektrisk kraft – og denne kan bidra til vekst og høyere livskvalitet – hvor skal da grensen settes? spør Vallevik.

Misliker store verk. Den norske miljø- og solidaritetsorganisasjonen FIVAS er på sin side kritisk til utbyggingen.

– Vår erfaring er at de store utbyggingsprosjektene for å bedre landets infrastruktur ikke kommer lokalbefolkningen til gode på samme måte som mindre lokale prosjekter. Når vi snakker om energi vil jeg heller se mindre og mer spredt utbygging av kraftverk, gjerne med alternative energikilder, som befolkningen har mer direkte nytte av. Og som selvsagt har færre negative miljømessige aspekter, sier Elisabeth F. Olsen, som har arbeidet tre år i Tanzania som antropolog.

President Benjamin W. Mkapa brukte rosende ord da han omtalte samarbeidet mellom Tanzania, internasjonale bistandsgivere og teknologiselskaper. Norges ministerråd Gunnar Føreland (til v.) lyttet.

FOTO: MAGNE SKÅLTVEIT

Plass i Sikkerhetsrådet?

– Norges bistandsinnsats bør bidra til at Norge får plass

– Først og fremst er det Norges bistandsinnsats, som bør bidra til at Norge får en plass i FNs Sikkerhetsråd. Det sa statssekretær i Utenriksdepartementet Raymond Johansen da han 17. august presenterte grunnlaget for det norske kandidaturet.

• ODD IGLEBÆK

Johansen la fram de offisielle standpunktene på et seminar i regi av FN-sambandet og Norsk Utenrikspolitisk Institutt (NUPI). Formålet med seminaret var også å lansere det nyetablerte nettstedet for diskusjon og informasjon om Sikkerhetsrådet og Norges kandidatur (www.fn-sambandet.no/nupi/sikkerhetsrad).

– I bistandssammenheng er Norge en stormakt i FN, fortsatte Raymond Johansen. – Målt i penger er bistand den viktigste del av vår utenrikspolitikk, tilføyde Gunnar Sørbø, direktør ved Christian Michelsens Institutt i Bergen.

Ta ansvar. Statssekretær Raymond Johansen la stor vekt på at Norge, dersom vi blir med i Sikkerhetsrådet, vil være med å ta ansvaret for de sakene som til en hver tid kommer på dagsorden. – Det er lett å gjemme seg i FN-systemet og å la være å ta beslutninger, kommenterte han.

Han mente dessuten at det var rimelig at Norge nå fikk en plass – utfra prinsipper om nordisk rotasjon. Sist gang Norge var medlem av Sikkerhetsrådet var i 1979-1980.

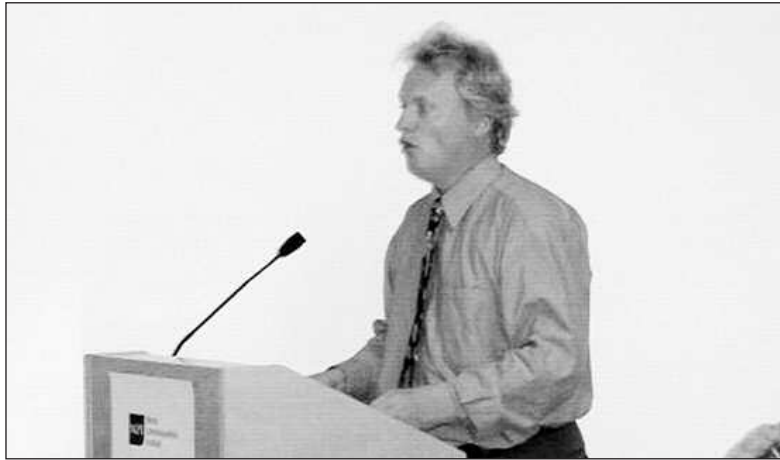
Flere av innleiderne på seminaret la vekt på de store forskjellene i dagens verden mot den tiden som

”

Vi ønsker å bidra til å øke FNs evne til konflikthåndtering.

Statssekretær Raymond Johansen om Norges mål med å få plass i FNs sikkerhetsråd.

www.fn-sambandet.no/nupi/sikkerhetsrad

– I bistandssammenheng er Norge en stormakt i FN, fastslo statssekretær Raymond Johansen.

FOTO: NUPI

var mest preget av den kalde krigen og forholdet mellom stormaktene. – Om lag seksti prosent av Sikkerhetsrådets arbeid har de siste år vært rettet mot Afrika, Balkan og Midt-Østen, framhevet Johansen.

– Hvilke merkesaker vil prege et eventuelt norsk medlemskap?

– For det første å bidra til å øke FNs evne til konflikthåndtering. For det andre at verdensorganisasjonen får større kapasitet på dette området, og for det tredje til større åpenhet om Sikkerhetsrådets arbeid. Blant annet kan det skje gjennom mer konsultasjon med de land som ikke er medlem av rådet, sa statssekretæren.

Johansen slo også til lyd for at FN burde endre innholdet i sanksjonene mot Irak, slik at de mer rammet eliten og mindre vanlige folk. Hans tidligere partifelle, SVs Kristin Halvorsen, som også deltok på seminaret, støttet dette standpunktet.

Irland og Italia. FNs Sikkerhetsråd har femten plasser. Fem av disse er

faste. Til de øvrige ti skiftes det ut fem medlemmer hvert år. De ikke-faste medlemmene har dermed sin plass i to år. To av de fem som skal byttes ut neste år er øremerket den såkalte Vestgruppen. For uten Norge er det to andre kandidater; Italia og Irland. Hvem som endelig får plassene avgjøres av FNs generalforsamling. Det skjer ved hemmelig avstemning medio oktober. Vinnerne må ha to tredjedeler av stemmene. Dermed er det ikke usannsynlig at det kan bli flere omganger med stemmegivning.

Ingen kommentar. Når det gjelder de tre resterende plassene er disse forbeholdt Asia, Afrika og Latin-Amerika. De tre regionene har alle blitt enige om hvem som skal ha plassene; Singapore, Sudan og Columbia. Fra offisielle norsk side er det ingen ønske om å kommentere dette, til tross for situasjonen for menneskerettighetene hos særlig de to siste.

Rike land ignorerer helsebistand til nødsofre

WHO

GENEVE: Fem av 21 appeller til internasjonale givere om støtte til livreddende programmer for mennesker rammet av krig, masseflytning eller naturkatastrofer, har ikke mottatt økonomisk støtte, heter det i en pressemelding fra Verdens Helseorganisasjon – WHO.

Ytterligere fire forespørsler har gitt mindre enn 10 prosent i støtte i forhold til det som var nødvendig for å gjenopprette grunnleggende helsenivå

Hardest rammet er Burundi, Republikken Kongo, Uganda, Sudan og de indonesiske øyene Maluku, hvor ingen givere har bidratt med midler til WHOs helseprogram, tross enorme behov for helsetiltak som følge av den langvarige konflikten.

Appellen om støtte til Afghanistan har også resultert i mindre enn 1 prosent av de 2,1 millioner dollar man ba om – penger som er avgjørende i arbeidet for å motvirke den dramatiske forverringen i befolkningens helsetilstand. Til helseprogrammene for DR Kongo, Tadsjikistan og en felles appell vedrørende Great Lakes-regionen i Afrika, har WHO mottatt mindre enn 10 prosent av de nødvendige midlene. Bare to av appellene, som gjaldt for Nord-Kaukasus og Angola, har fått over 50 prosent av den søkte støtten.

Alt i alt har WHO mottatt min-

Ernærings situasjonen i Burundi er alvorlig, men ingen givere bidro med midler til WHOs helseprogram i det afrikanske landet.

FOTO: SCANPIX/AP

dre enn 18 millioner av de 68 millioner dollar de ba om gjennom FN. Og WHO er ikke den eneste organisasjonen som lider. Nylig var en appell om støtte til de tørkerammede på Afrikas horn til behandling, men det var få midler til annet enn mat, sier direktøren for WHOs avdeling for nødhjelp og humanitær bistand, doktor Xavier Leus.

– Det er vanskelig å forstå hvorfor responsen er så liten, sier han. – Vi ser mennesker – spesielt kvinner og barn – som har utvist stort mot, overlevd krig, flukt, tørke og ekstrem matmangel, og som nå er truet på livet av sykdommer som kunne ha vært unngått ved de mest grunnleggende helsefremmende tiltak.

I Burundi, hvor store deler av helsevesenet er blitt ødelagt og mer enn 15 av 1000 kvinner dør etter en barnefødsel, mangler en fortsatt 200.000 dollar som WHO mener er nødvendig til tiltak for å bedre forholdene.

I det konflikthverjete Sør-Sudan skyldes 75 prosent av dødsfallene infeksjoner som kunne vært behandlet. Viktige forsyninger av medisiner og vaksiner er stanset grunnet pengemangel.

Militært-sivilt seminar

Norge arrangerte i mai et seminar for personell som er tiltenkt ledende militære og sivile stillinger i fremtidige fredsoperasjoner i FN-regi. Bak seminaret sto Forsvaret og Utenriksdepartementet.

– Tidligere var det slik at de sivile komponentene i en operasjon først kom i gang etter at den militære operasjonen var gjennomført. Nå starter en planleggingen av den sivile delen samtidig med dem militære. Hovedmålsettingen i slike operasjoner er å skape varig fred, og å involvere alle parter. Operasjonene blir av denne grunn mer komplekse og vanskelige å planlegge og lede, sier Hans Henrik Thaulow som var en av innleiderne under kurset.

Han mener det er en økt bevissthet om koblingen mellom utvikling, sikkerhet og stabilitet.

– Bistand og internasjonale militæroperasjoner er begge instrumenter i norsk utenrikspolitikk. En vil i framtiden se flere eksempler der militære og sivile aktører i en operasjon må spille på lag, sier Thaulow.

50 mill. til landbruk

NORAD vil støtte landbruket i Tanzania med inntil 50 millioner kroner over en periode på 5 år. Økningen av produktiviteten innen landbrukssektoren er av avgjørende betydning for reduksjon av fattigdommen i Tanzania. Rundt 50 prosent av brutto nasjonalprodukt kommer fra denne sektoren og rundt 75 prosent av arbeidskraften finnes her. 75 prosent av eksportinntektene kommer fra denne sektoren, og den er derfor særdeles viktig for utviklingen av Tanzania. Videre er fokus på matvaresikkerhet og kvinnelige småbønder i tråd med norske prioriteringer.

Miljøbistand via ISO

NORAD har bevilget om lag 3 millioner kroner til fremme av miljø, helse, sikkerhet og kvalitetssikring gjennom ISO (International Organisation for Standardization) som utvikler standarder på disse områdene. ISOs utviklingsprogram har som hovedmålsetting å bistå utviklingsland til å bli kjent med og gjennomføre internasjonale standarder i produktionsvirksomhet, samt å assistere landene i etablering og utvikling av infrastruktur for standardisering.

Formålet med programmet er å høyne nasjonal bevissthet og kompetanse rundt miljø- og kvalitetsstandarder. Høyere produktkvalitet og mer miljøvennlig produksjon vil gi en økt verdiskapning for det enkelte land som igjen vil lede til en mer bærekraftig økonomisk utvikling. Avtalen gjelder spesielt aktiviteter i en rekke av Norges samarbeidsland i Afrika og Asia og løper over en tre års periode.

Klassens flinkeste elev

Vietnam får mye ut av sine bistandspenger

HANOI (b-a): – Vietnam er den beste eleven i klassen når det gjelder fattigdomsbekjempelse, sier Norges ambassadør i Hanoi, Jens Otterbech.

• I VIETNAM:
ERIK R. SELMER

VIETNAM

Han viser til at FN tatt og ofte refererer til Vietnams eksempel når utviklingslandenes problemer diskuteres. I verdensbankrapporten «Assessing aid» fra 1998 nevnes fattiggutten Vietnam som den flinkeste blant verdens 40 fattigste utviklingsland:

«I kjølvannet av politiske reformer, akselererte veksten. Blant verdens 40 fattigste land i 1986 hadde Vietnam den overlegent raskeste veksten i neste tiår. Og fortjenesten er blitt fordelt til brede lag. En studie av husholdninger fra 1998, som første gang ble foretatt i 1992-93, viste at realverdien av husholdningenes gjennomsnittsinntekt hadde steget med 39 prosent og at fattig-

”

Vietnameserne tok seg god tid og gjør det ennå. De foretrekker å bygge huset langsomt og være sikker på fundamentet

Norges ambassadør i Hanoi, Jens Otterbech.

domsraten var redusert til nesten det halve...», heter det i rapporten.

Lang krig. Vietnam var i krig så lenge noen kunne huske. De andre asiatiske landene hadde 20 års forsprang. Når det i dag murrer over en langsom prosess, og både investorer og mange bistandsarbeidere er utålmodige, er dette et faktum som ikke må glemmes, mener Norges ambassadør, som understreker at Vietnam på flere felt har gjort mye med de gigantiske utfordringene landet stod overfor.

– Vietnameserne tok seg god tid og gjør det ennå. De foretrekker å bygge huset langsomt og være sikker på fundamentet, slik at huset ikke slår sprekker. De vil ikke risikere at samfunnsoppbyggingen ikke tåler tempoet.

En stolt nasjon. Otterbech har tro på at Vietnam om en 20 års tid kan bli en ny «asiatisk tiger». Landet har befolkning og naturressurser til det. Men det forutsetter at de jobber riktig, og en del ting må gå raskere.

– For å få tingene til i et land som

Vietnam, er det viktigere enn i de fleste sørøstasiatiske land å ha en kultur- og mentalitetsforståelse, sier Otterbech, som har erfaring fra de fleste land i regionen. Det er ikke alltid like lett å forstå tanken og logikken hos de på den andre siden av bordet.

– Vietnam er en stolt nasjon. De vil sitte i førersetet, og vi må ikke komme hit og gi dem leksjoner og fortelle dem hva som er best for dem. Det har de hatt nok av i historien. Men de er villige til å snakke om alt, blant annet menneskerettigheter. Derfor må vi nærme oss i et likeverdig partnerforhold, sier vår ambassadør.

Han tilføyer at vietnameserne aldri sier nei. Men ja sies på forskjellig måte.

– Vietnam vil selv styre bistandsprosjektene og ta ansvaret. Det er i tråd med vår egen bistandspolitik, sier ambassaderåd Marit Roti, som er bistandsansvarlig ved den norske ambassaden.

Samtidig er den norske ambassaderåden frustrert over et tungvint

byråkrati. I Vietnam tas beslutninger gjennom konsensus, det kan være vanskelig å få innsyn og ting tar tid. Men hun understreker at det siste er ikke spesielt for Vietnam.

Mottakeransvar. Vietnam er ikke et hovedsamarbeidsland for Norge, selv om det er ønsket av vietnameserne. Med en totalbistand på 55-56 millioner norske kroner per år er Norge ganske marginale, i motsetning til Sverige og Danmark. Sverige har da også vært inne i 30 år, helt siden Vietnam-krigen raste på det hardeste og statsminister Olof Palme gikk i demonstrasjonstog mot USAs krigføring.

FN vil sende 4200 soldater til Etiopia-Eritrea

• ODD IGLEBÆK

FN planlegger nå å opprette sikkerhetssone langs den etiopiske-eritreiske grensen. Sonen vil ligge på den eritreiske siden av grensen.

De etiopiske styrkene vil dermed bli stående i de samme områdene, som før de invaderte Eritrea den 12. mai i år. Eritreerne må derimot trekke seg 25 kilometer tilbake i forhold til posisjonene de hadde på dette tidspunktet. Dette framgår av planer som nå utarbeides ved DPKO – Department for Peace Keeping Operations – ved FN-hovedkvarteret i New York. Planene bygger på OAU's våpenhvileavtale av 16. juni.

Den etiopiske invasjonen ble forholdsvis kortvarig. En måned etter at den startet ble det inngått en våpenhvileavtale mellom partene. Dette skjedde i regi av OAU, under formannskapet til Algerie.

Avtalen innebar først og fremst stopp i krigshandlinger. Den innebar også at man skal opprette en demilitarisert sone. Denne skal ligge på den tapende partens territorium. Avgrensning mot Etiopia skal være grenselinjen fra før 6. mai 1998. Sonen skal være 25 km bred, noe som er bestemt ut fra rekkevidden til partenes artilleri. Det skal ikke være mulig å skyte på hverandre tvers over sonen. Sonen skal opprettes langs hele den 800 km lange grensa mellom de to land.

Et tredje element i avtalen er at de etiopiske troppene skal trekke seg tilbake til eget territorium. Eritreerne skal på en tilsvarende måte trekke seg 25 km bort fra egen grense.

Ennå har ikke noe av dette skjedd. Sikkerhetsrådet har så langt vedtatt en resolusjon som tillater utplassering av opp til 100 militære observatører som skal planlegge for en fredsbevarende operasjon. Seiere er dette blitt konkretisert til 4200 FN-soldater.

Hele 27 land har meldt sin interesse for å delta i den planlagte FN-operasjonen. Danmark, Finland, Norge og Sverige har alle sagt seg interessert. Fra norsk side er det snakk om inntil fem offiserer, opplyses det i Utenriksdepartementet.

Vietnam er inne i en langsom, men spennende omstilling av samfunnet – 25 år etter krigen mot USA.

FOTO: ERIK SELMER

Norsk bistand til Vietnam

■ Norge vil finansiere bygging av skoler for etniske minoriteter i Lai Chau-provinsen, som grenser til Kina. En rapport er nylig lagt fram om Lai Chau-prosjektene og venter på godkjenning fra NORAD. Planene omfatter to-språklig opplæring, utarbeidelse av læreplaner med praktisk opplæring i hagebruk og dyrehold, samt ernæringslære.

■ Norske bistandspenger brukes også i et større integrert program for landsbygdsutvikling omkring den 17. breddegrad, den demilitariserte sonen som skilte Nord- og Sør-Vietnam til etter krigen. Det arbeides med elektrifisering, veibygging, dreneringssystem og akvakultur.

www.worldbank.org/research/aid/

■ NORAD støtter også et forskningsinstitutt for akvakultur, og Petrovietnam samarbeider med SFT og oljedirektoratet om å utvikle sikkerhetssystemer som kan forhindre oljespill.

■ Etter flommen i 1999 er det nå et stort behov for gjenoppbygging. Norge vil bidra til gjenoppbygging av skoler i de tre hardest rammede provinsene, Quang Binh, Quang Tri og Hue.

■ Oceanor har i samarbeid med Meteorologisk institutt levert bøyer for tyfonvarsling i et prosjekt som blir ferdig i år.

■ I 1999 ble det inngått en avtale om

å utarbeide en fiskerilovgivning. Utkastet er ute til høring.

■ Statens Datasentral er i ferd med å utarbeide et nasjonalt folkeregister. Som pilotprosjekt er arbeidet ferdig for tre provinser.

■ I tillegg til det som her er nevnt, har frivillige organisasjoner som Blindforbundet, Care, Caritas og Kirkens Nødhjelp en rekke prosjekter i gang.

■ Mye norsk bistand har vært knyttet til næringslivsstøtte, men norsk næringslivs investeringer og interesse har vært mye lavere enn man så for seg da ambassaden ble opprettet i 1996.

I jungelen av blader

Rike muligheter for å stille kunnskapstørsten

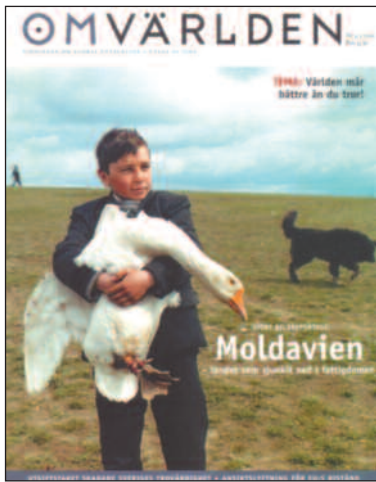
Har du lyst til å bli oppdatert om det siste innen utviklings samarbeid? Vil du vite hvordan våre nordiske naboer arbeider med bistand? Eller er du rett og slett bare nysgjerrig på utviklingen i Afrika?

• TONE LINN SØRENSEN

Bistandsaktuelt er ikke alene om å dekke behovet for aktuell informasjon på området. Det eksisterer en rekke tilsvarende tidsskrifter og magasiner på markedet, som er med på å fylle rollen som nyhetskilde om utviklingssamarbeid.

I jungelen av tidsskrifter som nå tilbys om bistands- og utviklings spørsmål, finner en stor variasjon – fra magasiner med tunge, dyptpløyende artikler om utvalgte temaer til enkle papirlefler med kort-kort informasjon. Mange av tidsskriftene er fokusert på geografiske områder og land, andre behandler spesielle sektorer.

Vi har sett på en del av de tidsskriftene som eksisterer. I dette nummeret vil vi presentere tidsskrifter som utgis av store offentlige utviklingsorganisasjoner. Som det vil framgå er mulighetene mange til å få stillet sin kunnskapstørst.

Omvärlden

Svenske Omvärlden har «tidning om global utveckling» som undertittel. Ifølge ordboken betyr «tidning» avis på norsk, men det er lite ved Sidas tungvekter som minner om en avis i alminnelig betydning. Bladet utgis med bortimot 60 sider hver gang, og i tillegg følger det med et ekstra temahefte løst inne i bladet som utdyper et valgt tema.

Omvärlden i seg selv er spekket med stoff, som bistandsfaglige nyheter, spesielt knyttet til Sidas engasjement, debattinnlegg, reportasjer, bokanmeldelser og lignende, alt sammen rikelig illustrert med fotos, slik at temaheftet nesten virker litt overflødig.

Men med denne ambisiøse produksjonen har sjefredaktør Jöran Hök og hans medarbeidere, maktet å skape et svært aktuelt tidsskrift. Artiklene har relevans, er velskrevet og presenteres på en spennende måte som innbyr til lesning. Her er muligheten til stede for å få tilført ny kunnskap, samt få vekket både ettertanke og forundring.

Bladet virker i tillegg mindre «offisielt» i tonen enn for eksempel den danske Danidavisen.

Utgiver: Styrelsen för internationell utvecklingssamarbete (Sida)

Antall utgivelser pr. år: 8.

Abonnementspris: SEK 250 (150 for studenter)

Internettadresse: www.omvarlden.nu

Artiklene i Omvärlden har relevans, er velskrevet og presenteres på en spennende måte som innbyr til lesning.

Danidavisen

Som Danidavisen selv sier det «er den til for dig der vil følge med i dansk utviklingspolitikk, men ikke har tid, lyst eller mulighet for at læse kilovis af rapporter, evalueringer og referater».

Avisen er en nysatsing fra Danidas side og et supplement til det allerede eksisterende Udvikling (også omtalt). Første nummer kom i april 2000.

Som navnet og formen tilsier er dette en avis, og med det signaliseres en mer nyhetsbasert vinkel på det samme innholdet. Kanskje ønsker avisen å møte et økende krav fra leserne om mer oppdatert informasjon, som er raskere og lettere tilgjengelig i form av kortere, mer letteste artikler, og i så fall har de lyktes med det. Formatet er morsomt; avlangt og smalt. Avisen har flott fargestrykk og flotte bilder.

Utgiver: Det danske udenrigsministeriets informationssekretariat

Antall utgivelser pr. år: 10.

Abonnementspris: Gratis.

Internettadresse: www.danida.dk

Udvikling

Danidas andre utgivelse er et tyngre tidsskrift med undertittelen «udvikling, Danmark og u-landene». Hvert nummer kommer ut med ett hovedtema som presenteres i all sin bredde og dybde. Faktainformasjonen er overveldende, med historikk og alle mulige data knyttet til det aktuelle temaet. Statistisk materiale presenteres og bearbejdes med utfyllende kommentarer. Kortere og lengre artikler relatert til temaet finner ulike innfallsvinkler. Her er mye lesestoff. En kan lese valgte deler eller hele bladet, og bli mye klokere.

Utgiver: Det danske utenriksministeriet, DANIDA.

Antall utgivelser pr. år: 6.

Abonnementspris: DKR 85,-

Internettadresse: www.danida.dk

the Courier

«the Courier» er EUs magasin som dekker utviklingssamarbeidet mellom EU og utvalgte land i Afrika, Karibia og Stillehavet. Magasinet presenterer nyheter og aktualiteter politisk, økonomisk, sosialt i EUs samarbeidsland, de såkalte ACP-landene. Magasinet inneholder artikler som beskriver tilstanden i landene, og EUs synspunkter og engasjement på utvikling. Det kan være interessant for norske bistandsmiljøer å følge med i Europas utviklingspolitikk. En får innblikk i globale mekanismer som påvirker vårt utviklingssamarbeid. Artiklene er beskjedent illustrert, det vil si mye tekst og små bilder.

Utgiver: EU-kommisjonen, Brussel

Antall utgivelser pr. år: 6

Abonnementspris: Gratis

Internettadresse:

www.europa.eu.int/comm/development/publicat/courier/index_en.htm

developments

Det britiske utviklingsdepartementet gir ut sitt eget magasin med nytt nummer hvert kvartal. I dette bladet presenteres generelle nyheter innen

bistand og spesielt om britisk engasjement og samarbeid med utviklingsland. Hvert nummer tar for seg et utvalgt hovedtema. Artiklene er ofte lekkert pakket inn med fargefotos i stort format. Engelskmennene har i tillegg lagt mye arbeid i internett-presentasjonen av developments. På deres hjemmeside finner en blant annet oversikt over tidligere utgaver av bladet, samt søkermodul og linker.

Utgiver: DFID (Department for International Development)

Antall utgivelser pr. år: 4

Abonnementspris: Gratis

Internettadresse:

www.developments.org.uk

D+C

Et annet europeisk tidsskrift om utvikling er D+C som representerer tysk engasjement på området. Bladet er noe mindre ambisiøst i utformingen, men innholdsmessig tar det for seg aktuelle temaer og presenterer land tyskerne samarbeider med.

Utgiver: Deutsche Stiftung für Internationale Entwicklung (DSE)

Antall utgivelser pr. år: 6 utgivelser

Abonnementspris: Gratis

Internettadresse: www.dse.de

Choices

FN-organisasjonen UNDPs utviklingsmagasin «Choices» føyer seg pent inn i rekken av tidsskriftene som har utvikling som spesial. Tidsskriftet reflekterer ulike aspekter ved internasjonale forhold som berører de ikke-vestlige land og kulturer. Men som magasinet selv sier, tar de forbehold om at innholdet ikke nødvendigvis gjenspeiler offisiell policy i UNDP. Profilen er seriøse, lengre artikler, kommentarer og analyser i forhold til utvalgte temaer. De store langtrekkende trekkene skisseres opp.

Utgiver: UNDP

Antall utgivelser pr. år: 4.

Abonnementspris: Gratis

Internettadresse: www.undp.org/dpa

UNESCO the Courier

Navnet er til forveksling lik the Courier som også er omtalt, men innholdsmessig er det forskjellig. Her er det spesielt saker med tilknytning til kultur, forskning og utdanning som blir trukket fram i lyset. En finner for eksempel spennende bildereportasjer, nytt innen forskning, kunst og litteratur, samt artikler som tar for seg all verdens kulturer. Hvert nummer fokuserer også på utvalgte temaer som får en grundigere og mer omfattende presentasjon. Bladet er innholdsrikt og absolutt opplysende.

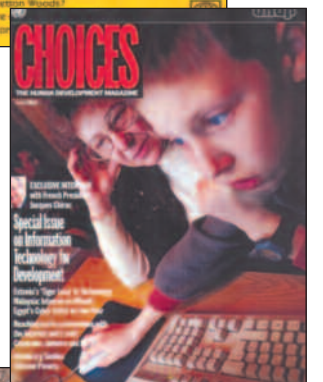
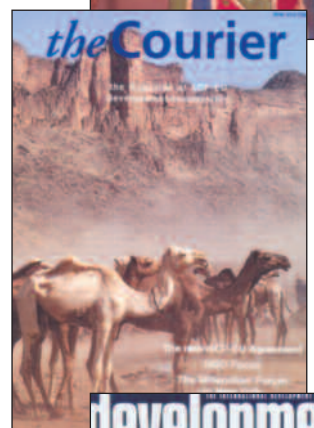
Utgiver: UNDP

Antall utgivelser pr. år: 12

Abonnementspris: Gratis

Internettadresse:

www.unesco.org/courier

Vannhyasintene kommer!

AV GOMEZGANI WANDA, MALAWI

Av og til lages det skrekkefilmer om kjøttetende planter som truer med å ta over verden. I mange afrikanske land vokser et tilsvarende virkelig skrekksenario: Vannhyasinter som gror helt ute av kontroll. De spiser ikke mennesker, men tar levebrødet fra tusener som bor langs de store afrikanske sjøene.

Det er ikke enkelt å vurdere kriser opp mot hverandre på et kontinent som både har aids-epidemi, vedvarende fattigdom og innimellom flom og andre naturkatastrofer. Hadde vannhyasintene fått fotfeste i europeiske og amerikanske innsjøer hadde katastrofealarmen gått for lengst. Men hos oss må en ny katastrofe stille seg i køen av mange andre.

Jeg reiser stadig ned til den vakre Lake Malawi, en av de viktigste naturgitte forutsetningene for liv og utvikling i Malawi. Jeg ser forandringene fra måned til måned. Vannhyasintene sprer seg med enorm fart, i denne sjøen som i de andre store innsjøene i den afrikanske Rift Valley. I begynnelsen ser vannplantene ganske pene ut der de sprer seg langs strender og i elveløp. Av og til blomstrer de også. Men det blir raskt for mye av det gode. De enorme beltene av vannhyasinter bringer nemlig med seg store hauger av død plankton som utvikler giftige gasser (hydrogensulfitt). Denne gassen dreper fisk og annet liv i sjøene uten skånsel. Forskere regner med at 33 tonn fisk dør hver dag i Lake Malawi.

Et eget SADC-program for bekjemping av vannhyasintene viser til en rekke laboratorieuundersøkelser som sier at lavt oksygeninnhold i vannet sammen med de giftige planktongassene gir en nær eksplosiv fiskedød. Forskning-

Vannhyasintene sprer seg med rekordfart i afrikanske innsjøer.

FOTO: PER KR. LUNDEN

en kan ennå ikke si noe om giften er skadelig for mennesker. Det er imidlertid klart at mennesker som spiser forgiftet fisk kan få alvorlig diaré. Dette er spesielt truende for små barn.

Det er ikke bare de giftige gassene under vann som skaper problemer. Det grønne teppet av vannhyasinter gjør også at de lokale fiskerne ikke klarer å få satt ut garnene sine eller drevet andre former for tradisjonelt fiske. Vegetasjonen gir også perfekte gjemmesteder for krokodiller, og er et utmerket klekkested for parasitter som kan gi sykdommer som malaria, kolera og bilharzia.

Det er lett å forstå hvilke farer som truer befolkningen langs Lake Malawi. De lever av fiske, både for salg og egen ernæring. I generasjon etter generasjon har beboerne langs

sjøen høstet av det rike fisket. Neste ingen er blitt rike, men ved hjelp av hardt arbeid har de forsørget en familie. Nå trues livsgrunnlaget for tusenvis av mennesker på grunn av en vannplante som ingen klarer å kontrollere.

For oss som besøker innsjøen jevnlig er det skremmende å legge merke til hvor raskt den biologiske balansen forskyves og etter hvert ødelegges. Lake Malawi har virket så stor og usårbar, men nå gror den over med voldsom hastighet.

Hva kan så gjøres for å snu utviklingen? Kan skrekkeplanten i det hele tatt bekjempes? Hovedproblemer er at en så sterk og seiglivet plante neppe kan drepes med gift uten at det meste av annet liv i sjøen også går dukken.

Lake Malawi har virket så stor og usårbar, men nå gror den over med voldsom hastighet.

sett fra sør

I spalten **Sett fra Sør** vil du møte korrespondenter fra afrikanske land.

Gomezgani Wanda er journalist i nyhetsbyrået MANA i Lilongwe, Malawi. Han er en del av det internasjonale nettverket av journalister knyttet til Sørvis Presse & Informasjon.

Dermed står vi igjen med enkle mekaniske eller manuelle løsninger som går ut på at hyasintplanten må fjernes fra sjøene ved hjelp av menneskelig makt. Det er vanligvis ikke så vanskelig å få plantene opp av sjøen. Men det skal bare noen få planter til for å fylle en uthulet trekano til randen.

Det beste hadde selvsagt vært om de hurtigvoksende vannplantene ikke bare ble fjernet fra sjøen, men også kunne brukes til noe nyttig i tørket tilstand, enten som brensel eller for eksempel byggematerialer. Ideene har vært mange, men de møtes ofte av skepsis fra landsbyboerne.

Mens både lokale og internasjonale eksperter sitter og planlegger, flyter den feite innsjøfisken rundt i overflaten med buken i været, padleårene setter seg fast i ugjennomtrengelige plantetråder og fiskerne tvinges stadig lengre utover fra strendene for i det hele tatt å håpe på fangster. Jeg beklager å komme med slike triste nyheter til mine lesere i et rikt vestlig land. Men enda en katastrofe har rammet Afrika.

Gados verden

Tanzaniereren **Godfrey Mwampembwa**, bedre kjent som «Gado», er en av Afrikas mest profilerte karikaturtegnere. Han tegner blant annet for den uavhengige kenyanske avisen **Daily Nation**.

Aust-Timor ved eit vegskilje

AV NORALV PEDERSEN

Dei siste to dramatiske åra kjem til å bli ståande som skilsetjande i den austtimoresiske historia. Frigjeringskampen har endeleg nådd målet sitt: Dei indonesiske undertrykkjarane er ute, og landet er fritt, om enn under administrasjon av FN inntil vidare. Men prisen var skyhøg, ei nesten total øydelegging av landet og nye store masakrar.

I skrivande stund er det uråd å vita kor store tapa har vore. Det aller mest kritiske ved FN si maktovertaking i september i fjor, var flyktningesituasjonen og matmangelen. Utsiktene til svoltkatastrofe var reelle. I dag matsituasjonen under kontroll og problemet med internflyktningar løyst, men framleis er det kritisk for titusenvis av flyktningar i grenseområdet mellom Vest- og Aust-Timor.

Etter dei grufulle militsherjingane låg Aust-Timor i ruinar. Det store spørsmålet var korleis ein kunne byggja ein stat frå inkje i eit krigsherja og øydelagt land. Denne krevjande oppgåva fekk ei handfull timoresiske leiarar og høgtstående FN-funksjonærar ansvaret for. Epidemiar og arbeidsløyse gjorde ikkje utfordringa mindre. I dag er ny infrastruktur på veg. Husbygging er i gang over heile landet; straum, vegar og telesamband fungerer att; helsestellet er i framgang; like eins opplæringa av politifolk, advokatar og dommarar. Det største framsteget av alle: Folk treng ikkje vera redde dag og natt.

Aust-Timor er igjen ute av det norske nyhendebiletet. Når me ein sjeldan gong høyrer noko derifrå, er det gjerne om gnisningar mellom FN-administrasjonen og innbyggjarane i landet. Men sett på bakgrunn av det helvetet Aust-Timor har vore i gjennom, blir det perspektivlaust å svartmåla situasjonen sjølv om dei langsiktige problema er framleis enorme. I tida som har gått sidan FN rykka inn i hovudstaden Dili og fekk kontroll over Aust-Timor i slutten av september i fjor, har det kome stadige meldingar om kor kontroversielt hjelpeorganisasjonane har gått fram i Dili og på resten av øya. Det har også vore stor usemje mellom FN og det mellombelse austtimoresiske motstandsrådet CNRT, som ser ut til å botna i at det er uavklart kva rolle den sistnemnde organisasjonen skal ha i gjennomoppbygginga. Xanana Gusmao som leier CNRT med representantar frå geriljaen, kyrkja, studentar og FN-administrasjonen, har også skulda FN for ikkje å ta CNRT med på råd. FN blir av mange oppfatta som formynderar som ikkje er lydhyre overfor austtimoresarane.

Det store spørsmålet blir difor på kva måte det austtimoresiske folket får ta del i gjenoppbygginga, eit folk som sjølv gjennom 24 år har kjempa for eit fritt Aust-Timor, men som no opplever at organisasjonsmedarbeidarar inntek jobbar på øya som dei sjølve kunne ha utført. Arbeidsløysa er stor. FN har ikkje greidd å skapa arbeidsplassar i særleg stor grad. Dei jobbane FN kan tilby, passar best for folk med utdanning og engelskkunnskapar, og det er det eit fåtal som har. Verkeslause austtimoresarar er frustrerte over ikkje å få ta del. Frustrasjonen ytrar seg gjennom demonstrasjonar og protestar, men også på meir destruktive måtar som kriminalitet. Korleis skal ein få roa ned dei unge arbeidslause, som ikkje eig noko, og

«Xanana» Gusmao og Jose Ramos-Horta deltok som observatørar frå den nye staten under ASEAN-møtet i Bangkok i juli.

FOTO: SCANPIX/AP

kronikk

José Ramos-Horta har sagt at Norge effektivt kan støtte gjenoppbygginga på Aust-Timor gjennom å tilby studie-stipend for unge austtimoresarar.

som ser dei nye FN-bilane køyre forbi? Svaret er eintydig: Arbeid. Lønnene og arbeidsvilkåra for dei som får jobb, er prega av at dei ikkje er i nokon sterk forhandlingsposisjon. Ei av oppgåvene for politisk bevisste austtimoresarar blir å byggja opp fagorganisasjonar. Aust-Timor treng også støtte til langsiktig utvikling av økonomien. Kaffi, olje og turisme vil bli nøkkelnæringer i åra som kjem. Dessutan er det landskapet med høge fjell og dalar som skapt for vasskraft. I månadane som kjem vil framleis dei humanitære behova blant innbyggjarane vera store. Sjølv om dei fleste austtimoresarane har fått tak over hovuda og somme har byrja å dyrka jorda att, gjer arbeidsløysa at dei manglar naudsynt kapital.

I slutten av august skal det halddast politisk kongress, den fyrste sidan indonesarane invaderte Aust-Timor i 1975. Der skal det gjerast viktig vegval. Det har vore strid om val av nasjonalspråk. At CNRT vil ha portugisisk, kan forklarast ut frå at Gusmao, Horta og dei andre leiarane voks opp med det portugisiske språket. Dei unge og studentane meiner tetun og engelsk er meir nøyttig. Dei skuldar også CNRT for å tenkja politisk strategisk sidan Portugal, den gamle kolonimakta er sær ein viktig økonomisk støttespelar for Aust-Timor.

Gusmao har slege fast at CNRT skal bli oppløyst etter at FN sin mandatperiode er slutt. Målet er å skipa til val allereie neste år og få etablert ei austtimoresisk regjering, i fyrste omgang med skuggeministerar frå FN. Då skal landet få eit normalt fleirpartisystem. Dei siste meldingane fortel at sju parti vil stilla til valet. Å utvikle ein demokratisk kultur og eit politisk system som fungerer, blir ein vanskeleg prosess. Indre motsetnader finst innan motstands-rørsle, og desse vil gje seg utstrykk på ein eller annan måte no når trykket frå indonesarane, deira felles fi-

ende, er borte. I demokratiseringsprosessen framover vil karismatiske Gusmao spela ei nøkkelrolle. Han har blitt ein Mandela-figur for austtimoresarane og har heile tida hatt støtte frå både motstands-rørsle, geriljaen, kyrkja og eksilpolitikarar som nobelprisvinnar José Ramos-Horta. Den tidlegare geriljaleiararen har nyleg sagt at han vil stilla som kandidat til presidentvervet. Sjølv om det i det siste har kome signal på at motstands-rørsle ikkje lenger har den massive oppslutningen i provin-sane som ho hadde rett etter folkeavstemminga, har Gusmao framleis ein sterk posisjon blant folket, og han vil truleg vil valt til den fyrste presidenten på Aust-Timor.

Aust-Timor treng ein samlande leiar som Gusmao i den vanskelege forsoningsprosessen dei har føre seg. Etter 24 år med masakrar, arrestasjonar, avhør, ransakingar, forsvinningar, tortur, valdtekt og mishandling er austtimoresarar skeptiske til både dei angrande milittsmedlemmane og indonesarane. Folket på Aust-Timor ynskjer rettfærd og krev at dei angrande milittsmedlemmane skal stillast for retten for uretten dei gjorde mot sitt eige folk. Men dei må venta i tolmod på det tidkrevjande arbeidet med å få dømt dei skuldige for ugjerningane dei har påført innbyggjarane i eit kvart hundreår. 20000 austtimoresarar, ein tredel av den opphavelige folkesetnaden på øya, er blitt drepne sidan indonesarane invaderte den tidlegare portugisiske kolonien i 1975, ein invasjon som i løynd var godkjent av Australia og USA. USA frykta sovjetisering etter at det sosialistdominerte Fretilin-partiet blei sitjande med makta på Aust-Timor. I dei 24 år som gjekk frå den indonesiske okkupasjonen til folkerøystinga i fjor der eit stort fleirtal sa ja til sjølvstyre, kjempa austtimoresarane fridomskampen åleine. Dei siste åra har endeleg politikarar og media i Vesten fått opp augo. Mange har i ettertid spurt korleis det i nesten to tiår kunne rasa ein blodig krig utan at verda viste interesse.

Dagen etter generalsekretæren i FN, Kofi Annan, laurdag 4. september 1999 kunngjorde valresultatet frå den historiske folkerøystinga, braut helvetet laus. Som dei fleste kjenner til drukna valsigeren i blod. Militsten - med open støtte frå den indonesiske hæren - sette i gang ein valdsorgie som kosta eit ukjent tal menneske livet. Tre fjerdelar av folket blei drivne på flukt - opp i fjella eller ut av landet. Dei fleste bygningane blei brent til grunnen. Folkerøystinga blei gjennomført etter avtale mellom FN og Indonesia som blei samde om at Indonesia skulle ha ansvaret for sikkerheita kring valet. I staden blei den indonesiske hæren og politiet aktive deltakarar i terroren mot folket. Mange har kritisert FN for at dei tilsynelatande ikkje forsto at avtalen ville føra til katastrofe, men i staden evakuerte alle sine medarbeidarar ut frå Aust-Timor 14. september i fjor: Austtimoresarane vart på nytt svikta av verdssamfunnet, der dei sto att forsvarlause mot militsten og Indonesia sine terroraksjonar. Dei fryktar no kva som vil skje når FN ein gong i framtida vil trekkja ut dei fredsbevarande styrkane. Restane av dei pro-indonesiske milittsgruppene opererer framleis i grenseområda mellom Aust- og Vest-Timor. At dei framleis kan skapa uorden, har me sett nye døme på i sommar då FN-soldatar har vorte skotne av milittsoldatar i dette grenseområdet. Dette viser kor naudsynt det er å få avvæpna restane av milittsgruppene og samstundes ein langvarig fredsbevarande operasjon på Aust-Timor.

Det vil ta mange år før Aust-Timor kan utdanna ein einaste planleggjar, lege og ingeniør som kan vera med å byggja opp infrastruktur. Det einaste universitetet på øya, i hovudstaden Dili, blei øydelagt etter militsherjingane, og alt av undervisningsmaterieell manglar. ETSSC (East Timor Student Solidarity Council), studentorganisasjonen som mottok den fyrste Studentenes fredspris under Den internasjonale studentfestivalen i Trondheim (ISFiT) i fjor, arbeider med å få i gang universitetet. I mellomtida held dei kurs både for medstudentar og elevar i provisoriske klasserom. Det er FN-administrasjonen som held til på universitetet no, men truleg vil i alle fall delar av bygget bli klartgjort for undervisning innan 1. oktober. Aust-Timor treng sårt høgt utdanna innafor eit breitt spekter av fagfelt, personar som kan gå inn i nøkkelposisjonar i gjenoppbygginga. Mange årskull har fått utdanninga si øydelagt på grunn av den lange konflikten. José Ramos-Horta har ved fleire høve sagt at ein av dei måtane Norge effektivt kan følgja opp gjenoppbygginga på Aust-Timor på, er å tilby studiestipend for unge austtimoresarar. Denne utfordringa nobelprisvinnaren gir til norske styresmakter og norsk universitetsleiing, kan vera eit unikt høve til å bidra aktivt med effektivt bistand til eit land som byggjast opp att frå inkje.

Noralv Pedersen er frilansjournalist og hovudfagsstudent i geografi ved NTNU i Trondheim. noralvp@stud.ntnu.no

Blant helter og heltinner

AV MICHAEL ANGSTREICH

Våren 1996, var jeg på nattfergen fra Lungi flyplass over den brede Sierra Leone-elven til hovedstaden Freetown. Det var vanskelig å tro at det var krig i landet. Fergen var stappfull av livsglade mennesker som nøt fløyelsnatten og måneskinnet. To ungdommer i hjemmesydd kostymer tjente penger ved å underholde passasjerene med parodier av det militære. Og soldatene ombord lo like voldsomt som alle de andre fornøyde tilskuere.

Litt senere på fergeturen ble jeg overtalt av en ung bokselger til å kjøpe en liten bok som heter Femti Helter og Heltinner fra Sierra Leone. Med glødende ord forteller denne boken om politikere, høvdinge, frihetskjemper, soldater, folkeopplysere, vitenskapsmenn, religiøse og kulturelle forgrunnsfigurer. Jeg leste boken med stor interesse før jeg la meg senere den natten.

Neste dag begynte med et besøk til flyktningeleirene som hadde vokst opp i utkanten av Freetown. Uten å overdrive, her bodde tusenvis av mennesker som sild i tønne. Men for disse mennesker var livet tryggere her enn ute i bushen hvor opprørsoldater og banditter herjet med drap, tortur, og andre grusomheter. Jeg merket redsel og fortvilelse, men også livskraft, håp og mot blant tusenvis av mennesker som hadde lidd og kjempet gjennom 5 år med krig av den mest brutale sorten. En krig hvor forskjellige væpnede grupper ikke nødvendigvis kjempet mot hverandre, men heller mot forsvarsløse landsbyboere for å plyndre, spre dødsfrykt og, ikke minst, ta kontroll over mineralrike områder.

Men det var her blant de interne fordrevne, både i Freetown og lengere ned kysten på de isolerte øyene Sherbro og York at jeg fant dagens helter og heltinner. I flyktningeleirene organiserte folk seg og deltok aktivt i utdeling av mat, bygging av brønner og latriner, helse- og hygieneopplæring, hagebruk, jordbruk, saltlagning og forskjellige andre små næringsstiltak for å få livet til å gå sin gang. Alt dette skjedde med støtte utenfra, men først og fremst på grunn av den egeninnsatsen fra både flyktningene selv og de lokale hjelpearbeidere som jobbet under utrolig vanskelige forhold.

Jeg vil gjerne fortelle om noen av disse modige, vanlige mennesker. Robert Sam var kontormann. Da småbyen han jobbet i, Moyamba, kom under nattangrep og panikk oppsto, svømte han tvers over en elv for å hente en kano. Mens skytingen stadig kom nærmere, fraktet Robert Sam kano-last etter kano-last av menn, kvinner og barn til tryggheten på andre siden av elven. En som ikke ventet på kanoen var Felicia, en godt voksen kvinne. Hele huset hennes ble ødelagt i angrepet. Familienmedlemmer flyktet i forskjellige retninger. Hun løp ned til elven og hoppet rett ut i vannet uten å tenke. Først da hun kom i land på andre siden brøt hun ut, «Herregud, hvordan klarte jeg det, jeg kan jo ikke svømme!»

På Sherbro Island traff jeg landsbyhøvding Muda. Før krigen var han sjef for 15 mennesker i en knøttliten landsby, Bomplake, som er omkranset av mangroveskoger. Men etter at fastlandet ble overtatt av opprørsoldater ble han og naboene hans nes-

møter med mennesker

Skriv til oss om dine erfaringer, dine historier, dine møter med mennesker i andre kulturer. Maks. lengde cirka 70 linjer. (Bidrag som brukes blir honorert.)

Bare av og til fikk hun høre gjennom «jungel-telegrafene» om hvordan det gikk med den spredte familien.

ten over natten verter for ett tusen fordrevne. Da jeg spurte ham om hvordan han kunne ta imot så mange nye landsmenn i løpet av så kort tid, sa han at det var en selvfølge å ta imot folk som hadde det så vondt. Naturligvis var ikke alt så lett som før, men han fortalte at et samarbeidsråd var blitt opprettet og hans autoritet ble respektert av nykommerne.

En av dem som flyktet hit het Solomon. Han var lærer og nå leder for de nykomne flyktningene. Hans landsby på fastlandet hadde blitt fullstendig ødelagt i et angrep. Han klarte å samle en del folk fra landsbyen og flyktet med dem til bushen. De prøvde så godt de kunne å gjemme seg i nærheten av landsbyen slik at de kunne drive med matdyrking når det var trygt. Men pga gjentatte angrep måtte de endelig gi seg og rømme over vannet til Bomplake. Solomon og andre i gruppen mistet mange familie-medlemmer pga de hensynsløse geriljasoldatenes herjinger. Nå prøvde de å skape et nytt liv. Med litt hjelp hadde de utviklet en enkel måte å lage salt fra sjøvann på, og dermed opprettet en ny næring i Bomplake.

Jeg traff Halimatu, en førti år gammel lærerinne. Da landsbyen hennes i Sierra Leones diamantområde ble angrepet, var mannen hennes borte. Hun flyktet til fots med deres fem barn, det yngste var bare noen måneder. Hver gang Halimatu fant det hun håpet var en trygg del av landet, ble det angrep

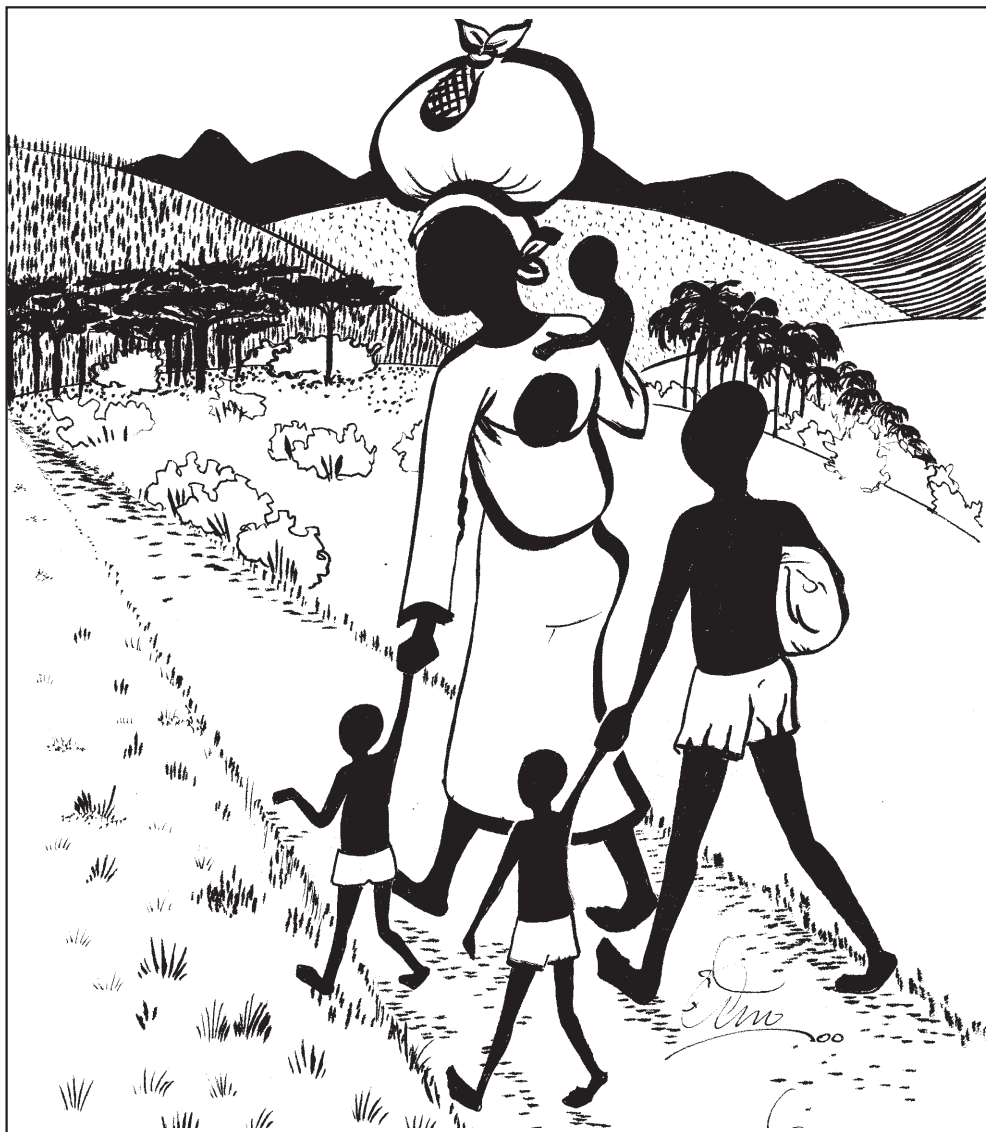
og de måtte flykte på nytt. Hun prøvde alt for å holde familien sammen, men til slutt måtte hun fordele de fleste barn blant slektninger og bekjente i forskjellige landsdeler.

Halimatu jobbet nå som hjelpearbeider på Sherbro. På jobben traff jeg en energisk og livsglad kvinne. Men etter jobben, når praten blant medarbeiderne gikk over til familieliv, kom en mørk og engstelig skygge over ansiktet hennes. Bare av og til fikk hun høre gjennom «jungel-telegrafene» om hvordan det gikk med den spredte familien.

Flere hundre menn og kvinner fikk fingre, hender og armer kappet av av geriljaene som straff for å ha stemt i landets første valgunde i 1996, og som en advarsel for å skremme folk vekk fra den andre valgunden. Til tross for dette nekter 1 million kvinner og menn våren 1996 å bli skremt av slik terrorisme og stemte inn Sierra Leones første demokratiske regjering på 30 år. Dessverre er dagens situasjonen i Sierra Leone fortsatt ytterst prekær og farlig. At disse modige mennesker, katastrofens helter og heltinner, er blitt svikket innenfra og utenfra er en historie i seg selv. Behovet for hjelp er enormt og livsviktig. Men et riktig bilde av katastrofe-ofrene, som handlekraftige, selvhjulpne og helteaktige mennesker setter den hjelpen som gis i et realistisk perspektiv og gjør den mer meningsfull.

Siden 1998 har Michael Angstreich vært prosjektsjef i Noragric-NLH. Han har tidligere jobbet i over 30 år med CARE hvor han f.o.m. juni i år har tiltrådt i ny stilling.

Hun flyktet til fots med deres fem barn. Hver gang Halimatu fant det hun håpet var en trygg del av landet, ble det angrep og de måtte flykte på nytt.

ILLUSTRASJON: ARVE NORDHEIM

hvem? hvor? hva i all verden?

FOTO: SCANPIX

1. Hvem er dette?
2. Hvor lenge har MPLA sittet med regeringsmakten i Angola?
3. Hva er bar mitzva?
4. Hvem er utnevnt til NATOs nye sjef i Kosovo?
5. Hva er Sharia?
6. Hvilket SADC-land har høyest brutto nasjonalproduktet?
7. Hva er Limpopo?
8. Hvor er Lomé hovedstad?
9. Hva slags avtale er Lomé-konvensjonen?
10. Hva heter den nye presidenten i Guatemala?
11. I hvilket asiatisk land har en kvinne sittet ved makten nesten sammenhengende de siste 40 årene?
12. Hvilke tre sørafrikanere har mottatt Nobels fredspris?
13. Hvilke fem land planlegger Norge gjeldslette for i 2000?
14. Hvilke fem land er faste medlemmer av FNs sikkerhetsråd?
15. Hva er PRSP?
16. Hva er Paris-klubben?
17. Hva er Comprehensive Development Framework?
18. Hva menes med «den fjerde verden»?
19. Hvilken eksklusiv handelsvare påstås å være en viktig inntektskilde for opprørsbevegelsen i Angola?
20. Hva heter hovedstaden i Bangladesh?

Svarene finner du på side 23.

utstilling av møbler og interiørartikler i tre og metall fra 12 produsenter i Sør-Afrika, India og Indonesia.

fra 15. august og ut september
Stedet er NORADs Galleri, Kongens gt. 9 (mellom Tollbugt og Rådhusgt. Ring snarest og avtal tid for egen visning!
tlf. 22 24 05 57
(spør etter Marit Rørvik Brown)

NORAD
DIRIKTORATET FOR UTVIKLINGSAMBAID
NORWEGIAN AGENCY FOR DEVELOPMENT COOPERATION

«Skole på boks» får skryt

En metallkasse på 35 kilo er en viktig komponent i Flyktningerådets arbeid i Angola. Kassa er fylt med skolebøker, tavler, kritt og utstyr til å drive en enkel skole. 25.000 angolanske barn har fått grunnleggende utdanning gjennom et

utdanningsprosjekt som får mye ros i en fersk evalueringsrapport.

Nærmere tre tiår med konflikt i Angola har påført folket i Angola store li-

NORAD informerer

delser. Det er i dag om lag 2 millioner interne flyktninger i det afrikanske landet. 2/3 er kvinner og barn. FN rapporterer at over 200 000 barn i skolealder er drevet hjemmefra bare i 1999.

Flyktningerådet har siden 1997 sammen med UNICEF og det angoliske utdanningsdepartementet drevet et spesialprosjekt for å gi flere barn i det krigsherjede landet mulighetene til å gå på skolen.

- Vi regner med at rundt halvparten av alle barn i Angola ikke går på skolen. Det er disse barna, som av forskjellige grunner faller utenfor, vi forsøker å nå med dette prosjektet, forteller Flyktningerådets stedlige representant i Angola Anny Brenne Svendsen. Gjennom prosjektet, som kalles TEP (Teachers emergency Package) kurses lærere og det blir startet skoler. Modellen, som opprinnelig ble utarbeidet av UNESCO, er tidligere brukt i blant annet Yemen og Etiopia. I Angola har Flyktningerådet og UNICEF videreutviklet og tilpasset den til lokale forhold.

I en fersk evaluering utarbeidet for Flyktningerådet og UNICEF får prosjektet mye skryt. Evalueringen vektlegger særlig at man gjennom TEP-programmet har nådd barn som ellers ville stått helt uten skoletilbud.

- Vi har tre mobile team som reiser rundt og driver kursing av lærere. Folk som har jobbet som lærere tidligere og andre med utdanning blir rekruttert. De gjennomgår et 5 ukers kurs og får også kontinuerlig oppfølging mens de jobber, forteller Brenne Svendsen.

Så langt er tusen lærere blitt kurset på denne måten. Det er UNICEF og myndighetene som plukker ut deltagere til

kursene og kartlegger behovet for skoler. En forutsetning for at det startes skole i et område er at det er nok elever til minst to klasser med 25 elever i hver. Når man er blitt enige å starte en TEP-skole i et område sendes lærere med "school in a box"- sett og man går i gang. Hver kasse har undervisningsmaterieell til to lærere og femti elever.

Det er Flyktningerådet som har ansvaret for det pedagogiske opplegget. Et opplegg som er annerledes enn det som brukes i den vanlige angoliske skolen.

- Vi er opptatt av at elevene skal aktiveres, og undervisningen legger opp til mye deltagelse av elevene. Klassene i TEP-skolene er også mindre enn i den vanlige skolen, sier Anny Brenne Svendsen.

Som en del av undervisningen tar man også opp temaer som AIDS, hygiene og kosthold. Rapporteringen viser at strykeprosenten er lavere på TEP-skolene enn i den regulære skolen. Om lag halvparten av elevene er jenter, mens det er klart flest gutter i den vanlige skolen.

Målet er at elevene som deltar på TEP-skolene etter et år kan gå tilbake i den vanlige skolen. Flyktningerådet arbeider også å få lærerene over på statens lønnsliste etter hvert.

- Desverre er ikke utdanningssektoren særlig høyt prioritert politisk. Lærertiløningene er lave og ofte forsinket. En hovedutfordring fremover blir å utvikle samarbeidet med lokale og sentrale myndigheter, sier Brenne Svendsen.

Men på tross av enkelt vanskeligheter har TEP-prosjektet i Angola vært så vellykket at Flyktningerådet nå har planer om å sette i gang et lignende prosjekt i Burundi.

Artikkelen er skrevet av frilansjournalist **Tor Aksel Bolle**, tidligere medarbeider ved NORADs avdeling for sivil samfunn.

Jentene utgjør flertallet blant elevene i TEP-prosjektet.

FOTO: FLYKTNINGERÅDET

Research Professorship in Development and Economics

The Danish Council for Development Research announces the establishment of a research professorship dealing with economic development in the Third World. The professorship will have a duration of 5 years and will be placed at a relevant Danish university or research institution to be chosen by the successful applicant.

Eligible for the research professorship are economists in general. In addition to her/his qualifications, the applicant must be affiliated with a strong, international, scientific network. The applicant must be able to serve as the initiator of relevant research through extensive, interdisciplinary co-operation.

The successful candidate should have both interest and capacity in developing the kind of multidisciplinary approaches to teaching and research on development issues that are now on the frontier of development studies. He/she must have field experience in developing countries and an established record of innovative research in development. Teaching experience will also be an advantage.

All fields of specialisation relevant to the building of a clearer understanding of the problems of poverty and development, and appropriate national and international policies to address them, can be considered.

Among those of particular interest are:

- agricultural economics and rural development
- international trade and finance, including international political economy
- public finance, and public policy toward financial and monetary systems
- social sector economics, with special reference to public health and education
- industrial organisation and industrial economics, with special reference to small- and medium-scale enterprise
- public sector management, governance and political economy of public sector decisionmaking
- labour markets, poverty and income distribution.

The successful candidate is expected to participate in the supervision of PhD-students and post.doc.s working in the host department and to assist with the advisory tasks of the department.

The Danish Council for Development Research will first grade the applications in terms of their relevance under this advertisement. Applications found relevant will then be assessed. The assessment will take place in accordance with the rules concerning Research Council Professorships. Each applicant will receive her/his personal assessment from the selection committee.

The salary level will be that of the Danish civil service scale 37, plus supplement. The total annual salary will be approximately DKK 500,000 including superannuation. An annual grant of DKK 300,000 for research expenses will be available for the research professor. In addition, related research efforts in the amount of DKK 700-800,000 annually may also be financed by the Research Council.

Applications should include a curriculum vitae, a list of publications and relevant reprints (maximum 10), together with a 5-year research plan. The application (maximum 5 pages) and the research plan must be written in English. Description of the details of the assessment process can be ordered from the secretariat of the Danish Council for Development Research.

The applications and reprints (six copies please) should be sent to **The Danish Council for Development Research**, co. the Danish Ministry of Foreign Affairs, 2 Asiatick Plads, 1448 Copenhagen K, Denmark, marked «Professor in Development and Economics».

Closing date for applications: **1 November 2000.**

Contributions to basegruppen should be mailed to: basegruppen@inform.dk

FORUT søker:

PROSJEKTLEDER I JAFFNA, SRI LANKA

FORUT, Solidaritetsaksjon for utvikling, er en norsk organisasjon med basis i freds- og edruskapsorganisasjonene IOGT, Juventé og IOGTs Juniorforbund. Gjennom utviklingssamarbeid, holdningsskapende virksomhet og politisk bevisstgjøring ønsker FORUT å medvirke til sosial mobilisering av fattige og undertrykte i deres kamp for menneskeverd og grunnleggende menneskerettigheter. FORUT har prosjektsamarbeid i seks utviklingsland i tillegg til et omfattende arbeid i Norge. FORUT startet sin virksomhet i Sri Lanka i 1981. I dag er virksomheten spredt over hele øya, og vi er den største norske bistandsorganisasjonen i landet. Det viktigste elementet i FORUTs virksomhet er kompetanseoverføring til og utvikling av lokale organisasjoner for å sikre en bærekraftig utvikling.

FORUT startet i 1998 et rehabiliteringsprosjekt i Jaffna. Området er inne i en gjenoppbyggingsperiode etter ca. femten års borgerkrig. Innsatsen er først og fremst rettet mot fattige familier og internflyktninger som trenger hjelp til å etablere seg på nytt eller komme seg på fote i påvente av å kunne vende hjem igjen. Prosjektlederen skal bistå lokalbefolkningen i gjenoppbyggingen av halvøya med utbedring og utvikling av grunnleggende samfunnsfunksjoner i samarbeid med lokale myndigheter og landsbyorganisasjoner. Prosjektet omfatter 80-100 landsbyer og har et hovedkontor i Jaffna by, samt fire prosjektkontorer. Organisasjonen har en lokal stab på 30 personer.

FORUT søker etter en person med adekvat utdanning og erfaring fra bistandsarbeid, organisasjonsarbeid, administrasjon, ledelse og økonomi. Det kreves gode engelskkunnskaper. Vedkommende må dessuten ha sterk fysisk og psykisk helse, gode samarbeidsevner og være beredt på tøffe leve- og arbeidsforhold i et område preget av langvarig konflikt. Stillingen er ikke egnet for å ta med familie. Som følge av FORUTs bistandsprofil vil praktisering av totalavhold fra alkohol og andre rusgifter i kontraktperioden være en forutsetning for å kunne bli ansatt i stillingen.

Prosjektlederen vil bo og arbeide i Jaffna og rapportere til FORUTs stedlige representant i Colombo. Kontraktperioden er to år. Lønn etter avtale. Tiltredelse januar 2001.

Ytterligere informasjon om stillingen og prosjektet kan fås ved henvendelse til FORUT, Solidaritetsaksjon for utvikling, tlf. 61 18 74 00, eller på vår hjemmeside <http://www.forut.no>

Søknad sendes **FORUT, Postboks 300, 2803 Gjøvik** innen **22. september 2000**

nytt om navn? Har du skiftet jobb? Kontakt redaksjonens Nytt om navn-medarbeider på e-post: paal@sorvis.no eller på telefon 37 14 98 95.

Axel Borchgrevink er ansatt som forsker og leder for seksjon for utviklingsstudier ved NUPI. Borchgrevink er antropolog, og har gjort feltarbeid i Nicaragua og på Filippinene. Han har tidligere arbeidet i Utviklingsfondet, som prosjektkoordinator og som daglig leder. Ved NUPI vil hovedarbeidsområdet være knyttet til bistandsforskning.

Tone Bleie er ansatt som forskningsleder for sosialantropologene ved Chr.Michelsens Institutt i Bergen. Bleie har vært ved CMI siden 1985 og har fattigdom, naturressursforvaltning og kjønnsproblematikk som spesialfelt. Den geografiske orienteringen hennes er Sør-Asia. Tone Bleie tiltrer den nye stillingen 15. august.

Unni Grevstad (40) er ansatt som ny redaktør i Kirkens Nødhjelp sitt magasin Medmenneske. Hun kommer til KN fra ProgramBladet, hvor hun de siste åtte årene har arbeidet som journalist, blant annet med hovedansvar for de årlige TV-aksjonene. Hun har tidligere jobbet i Arbeiderbladet, VG, Dagbladet og Nationen, i tillegg har hun tre års erfaring som lærer for vietnamesiske flyktninger i U.N.H.C.R.'s leir i Singapore.

Oona Solberg begynner 1. august som rapporterings- og informasjonsrådgiver for Save the Children Alliance (den britiske, amerikanske, danske, svenske og norske Redd Barna-organisasjonen samarbeide om et program) i Pristina i Kosovo. Hun arbeidet som observatør på EU i Makedonia i seks måneder i fjor, men har ellers jobbet i NRK Alltid Nyheter siden starten i 1997.

Per-Anders Rosenkvist har permisjon fra sin stilling som høgskolelektor ved Fotojournalistutdanningen i Oslo for å flytte til Kosovo for ett år - som Oona Solbergs ledsager og frilans-fotograf.

Ole-Petter Opsand er gått tilbake til stillingen som førsteamanuensis ved Høgskolen i Oslo, Avdeling for økonomi, kommunal- og sosialfag etter endt permisjon. Opsand har de siste tre årene arbeidet som institusjonsrådgiver ved Fagavdelingen i NORAD.

Knut Samset, partner i Scanteam AS, er tilsatt som professor i prosjektstyring ved NTNU. Han bringer med seg en omfattende erfaring fra evaluering og kvalitetssikring av bistandstiltak for nordiske, japanske og multilaterale bistandsorganisasjoner inn i arbeidet med kvalitetssikring og risikostyring av prosjekter generelt på NTNU.

Ann Helen Perez Azedo har sluttet i sin stilling som saksbehandler ved ambassaden i Maputo. Hun er nå på oppdrag for NORAD ved ambassaden i Luanda, hvor hun skal jobbe ut året.

Hans Petter Buvollen (45) er ansatt i nyopprettet stilling ved UNDP i Guatemala som internasjonal koordinator for Sosial Deltakelse i Juridiske Reform og Nasjonal Forsoning fra 1. september. I perioden 1995-2000 var Buvollen stedlig representant for Norsk Folkehjelp i Guatemala, El Salvador og Honduras. Han er sosialantropolog, og har i tillegg til forsker ved PRIO og San Francisco State University (1986-90) deltatt i Fredskorpset i Nicaragua (1990-93) og ledet demokratiseringsprogram i regi av SIDA på Nicaraguas Atlanterhavskyst (1993-95)

Michael Angstreich har tiltrådt stillingen som programsjef for humanitær bistand i CARE Norge. Han har mangeårig erfaring med utviklingsprosjekter i Afrika, Asia og Latin-Amerika, med spesialfelt landbruk og miljø. Han var med å etablere CARE i Norge på begyn-

nelsen av 1980-tallet. De to siste årene har han arbeidet som prosjektleder på Noragric-NLH.

Erik Steineger er ansatt som ny fagsjef i WWF Norge. Steineger er biolog og har bl a jobbet som lektor på Foss vg skole i Oslo, og som rådgiver i Miljøverndepartementet. Han har hatt verv i flere frivillige miljø- og utviklingsorganisasjoner, deriblant Naturvernforbundet, Norge-Nepalforeningen, FN-sambandet, WWF, Regnskogsfondet og FIVAS. Han har også skrevet artikler, hefter og lærebøker om miljø og utvikling. e-post-adresse: esteineger@wwf.no

Bjørn Tore Bjørsvik har tiltrådt som ny informasjonsansvarlig for WWF Norge og WWF Arctic Programme. Bjørsvik er journalist fra Høgskolen i Stavanger og kom til WWF fra en redaktørstilling i Hart Publications Ltd., hvor han tidligere var journalist. Jobbet tidligere i Lofotposten og som freelancer i Stavanger området; både som journalist og tekstforfatter.

Halvard Lesteberg tiltrer som ambassadør i Zambia i løpet av høsten. Han går fra stillingen som avdelingsdirektør for Avdeling for Næringsutvikling i NORAD. Han har tidligere vært direktør i Norconsult fra 1993 til 1995. Før det har han vært landøkonom for NORAD ved ambassaden i Tanzania, og har også hatt et par års opphold i Kenya på oppdrag for Norconsult.

Gitte Simonsen er nyansatt i Utviklingsfondet som Afrika-kordinator. Hun er utdannet ved Noragric, Norges Landbrukshøgskole, med master i «Management of Natural Resources and Sustainable Agriculture». De siste tre årene har hun i perioder arbeidet som konsulent for Utviklingsfondet på prosjekter i Etiopia. I 1998-99 arbeidet hun med naturressursforvaltning for Aga Khan Rural Support Programme i det nordlige Pakistan.

Marianne Brænden begynte 1. juni som konsulent i avdeling for menneskerettigheter, humanitær bistand og demokrati, HUM seksjonen.

Torill Johansen tiltrådte som konsulent i avdeling for menneskerettigheter, hu-

manitær bistand og demokrati, HUM seksjonen 3. april i år.

Hege Merete Jørstad har fått stillingen som annen ambassadesekretær ved ambassaden i Luanda for en periode på to år. Hun tiltrådte den 25. april i år.

Kristen Christensen, ambassadør, er utnevnt til ambassadør i Yaoundé i Kamerun og Bissau i Guinea-Bissau. I tillegg er ambassadør Christensen utnevnt til ambassadør i Niamey, Niger. Utnevelsene gjelder fra 25. mai i år.

Pia Gjermundsen har fått stillingen som sekretær i multilateral avdeling, FN seksjonen fra den 2. mai i år.

Yngvild Berggrav Hanssen har gått tilbake til stillingen som konsulent i bilateral avdeling på Asia – desken fra 2. mai.

Terje Nervik, første ambassadesekretær er utnevnt til byråsjef i bilateral avdeling, på Afrika-desken. Han begynner sitt arbeid der den 21. august.

Eva Offerdal Ødegaard er utnevnt til byråsjef i bilateral avdeling, på Asia-desken og tiltrådte i begynnelsen av august.

Elsbet Vestvatn, førstekonsulent, er engasjert som annen ambassadesekretær ved ambassaden i Addis Abeba for en periode på to år fra 1. mai i år. Hun følger etter Lillian Lund i stillingen.

May Haldorsen, førstekonsulent, er engasjert som første ambassadesekretær ved representasjonskontoret på Vestbredden for en periode på to år fra mai 2000.

Deo Kiligitto er død

Den 45 år gamle musikeren Deo Kiligitto fra Tanzania døde i august i år etter en tragisk drukningsulykke. Kiligitto kom til Norge i 1983 og var en kulturkapasitet i sitt nærmiljø Drammen. Han var aktiv i arbeidet mot rasisme og deltok i ulike skoleprosjekter og kulturarrangementer med sin sang, dans og musikkglede. Kiligitto etablerte og drev også kultursenteret Matendo i Oslo.

Svar hvem? hvor? hva i all verden?

1. Megawati Sukarnoputri, vise-president og ny «daglig leder» av regjeringen i Indonesia.
2. Siden frigjøringen i 1975
3. Jødisk «konfirmasjon»
4. Generalløytnant Thorstein Skiaker
5. Streng islams straffelov
6. Sør-Afrika
7. Elv i sørlige Afrika
8. Togo
9. Økonomisk samarbeidsavtale mellom EU og en gruppe land i Afrika, Stillehavet og Karibia (ACP-land)
10. Alfonso Portillo
11. Sri Lanka
12. Desmond Tutu i 1984, Nelson Mandela og Frederik de Klerk i 1993
13. Benin, Senegal, Elfenbenskysten, Guinea og Tanzania
14. USA, Russland, Kina, Storbritannia og Frankrike
15. Poverty Reduction Strategy Papers – et lands strategi for utvikling og fattigdomsbekjempelse.
16. Uformell sammenslutning mellom kreditorland som drøfter/forhandler gjeldsspørsmål
17. Helhetlig rammeverk for alle aktører i et lands utviklingsprosess
18. Urbefolkningsgrupper og etniske minoriteter
19. Diamanter.
20. Dhaka.

Karakterboka – fra null til 20:

- Alt riktig:** Les spørsmålene før svarene – ikke omvendt!
- 15-19:** Verden trenger deg.
- 10-14:** Du kan se framtiden lyst i møte.
- 5-9:** Ikke så verst.
- 1-4:** Din interesse for globale spørsmål er kanskje av ny dato?
- 0:** Utenriksdepartementets aspirantkurs er kanskje ikke det du burde søke på i år?

Neste **bistandsaktuelt** utkommer ca. 25.sept.

FOTO: INGER A. HELDAL

FOTO: PER KR. LUNDEN

FOTO: INGER A. HELDAL

Litt mer enn krig og katastrofer...

Er du opptatt av 3. verdensspørsmål? Er du interessert i å lese om den økonomiske og politiske utvikling, om de mange små skritt for å unngå sultkatastrofer og krig, om vanlige mennesker som gjenvinner troen på fremtiden? Vil du gjerne følge med i de bistandspolitiske og bistandsfaglige debattene? Nå har du muligheten.

... **JA**, jeg vil ha et gratis-abonnement på Bistandsaktuelt.

Navn:.....

Adresse:

Postnr./sted:.....

SENDES TIL: **bistandsaktuelt**,

NORAD, boks 8034 Dep., 0030 Oslo.

Du kan også tegne abonnement direkte på www.bistandsaktuelt.com

VISSTE DU AT...

På 1990-tallet har om lag 50 millioner mennesker på jorden opplevd å være flyktninger som følge av krig eller væpnede konflikter.

(Kilde: Human Development Report 2000.)

«En kvinne som har tapt sin rival har ingen sorger.»

Ordtak fra wolof-stammen (Gambia/Senegal).

Stjerner og søppelmenn

Slumguttene fra Norway Cup er blitt hele Kenyas fotballhelter

MATHARE, NAIROBI (b-a): De første spillerne som kom fra Mathareslummen i Nairobi, til Norway Cup, er nå etablerte fotballhelter i Kenya. De spiller i eliteserien og på landslaget – både i senior og U23. Nå har den første spilleren dratt til utlandet for å bli proff.

ikke rik av å spille fotball i Afrika. Og spillerne har kontraktfestet at de skal drive med forebyggende arbeid i slumområdene hvor MYSA (Mathare Youth Sports Association) opererer. Søppelplukking er en del av jobben.

Solen steker ubarmhjertig fra en skyfri himmel, og heten gjør lukten fra slumområdet enda mer intens. Når rivene brukes og trillebårene fylles, frigjøres bakterier og stank.

Gutta fortsetter uførtrodd videre.

I hjertet av slummen. De diskuterer fotball på swahili. Diskuterer forrige helgs kamp. Kaptein Alfred Chege fører an. For utenforstående er det lite som vitner om at det er noen av Kenyas fotballhelter som skuffer råtne matrester, åpner tette sluk og bærer bort søppel. Vi er midt i fødestedet til mange av Nairobis kriminelle, et sted hvor prostitusjon og narkotikaoppgjør er regelen, ikke unnaket.

For seks år siden, var Mathare United et ukjent lag. I dag kjenner de fleste kenyaner historien om gutta som kom fra intet og nå er vel plassert blant landets fotballstjerner.

Forbilder. Frivillig arbeid. Filosofien om at fotball handler om langt mer enn hva som skjer på banen. Det er hemmeligheten bak suksessen. At den virkelige følelsen av samhold skapes når gutta arbeider side om side for å bedre forholdene for menneskene i slummen.

Alfred Chege er en av spillerne

på landslaget. For ham er det den naturligste ting i verden, å bidra – også utenfor banen.

– Som Harambee Staars-spiller (Kenyas landslag red.anm) har jeg en viktig jobb som forbilde for yngre spillere. For dem er det spesielt, og

til tider helt utrolig, at profesjonelle fotballspillere drar til slummen for å plukke søppel. Jeg tror dette er med på å inspirere dem til selv å gjøre en innsats i deres eget nabolag, sier Alfred Chege.

Bygger cv-en. Til tross for suksessen både på - og utenfor banen, talentene deres gjør dem ikke rike.

– Spillerne våre bygger CV-en sin gjennom frivillig arbeid. Når karrieren en dag tar slutt, har de noe å falle tilbake på, sier sjefen for Mathare United, Bob Munro og fortsetter:

– Søppelplukking og annet frivillig arbeid er selve nøkkelen til vår suksess. Spillerne tilbringer nesten hele året sammen, og lagfølelsen som bygges gir oss uttelling på banen.

SPORT

• HEGE OPSETH

Evans Valdo Nyabaro heter han. Gutten fra Nairobi-slummen ble tidligere i år kjøpt opp av den norske eliteserieklubben Start i Kristiansand. Han kan heretter heve en solid lønn som fotball-spiller – i hvert fall sammenlignet med kenyansk nivå.

– Norway Cup betydde mye, sier Nyabaro. – Selvsagt var jeg i Oslo for å heie på lagene fra Mathare. Det er viktig å ikke glemme hvor man kommer fra., sier han.

Fansen stiller mannsterke opp hver gang Mathare United spiller kamp, en hel nasjon jubler når de lykkes. Men stallen i Mathare United glemmer ikke. 80 timer i måneden bruker spillerne – også landslagsspillerne, på å inspirere og gjøre livet lettere for brødre og søstre i slummen.

Kløne! – Du er like klønete med riva, som da du prøvde å score mål i helga!

Alfred Chege (22), blir møtt av latterbrøl fra kompisene i Mathare United.

Sammen med Nyabaro, var Chege en av de aller første spillerne som kom fra Nairobi til Oslo for å spille fotball. Begge to understreker betydningen av Norgeseventyret for så mange år siden. Lite ante de om at de i fremtiden skulle bli gjenkjent som fotballhelter av folk på gaten og kjempe for Kenyas ære i landslagstrøya.

Heltene plukker søppel. Man blir

MATHARE-SLUMMEN

■ Organisasjonen Mathare Youth Sports Association ble etablert i 1987 – etter initiativ fra canadieren Bob Munro. Arbeidet drives nå i samarbeid med Strømme-stiftelsen – og med støtte fra NORAD.

■ Mathare-slummen i Nairobi antas å ha rundt 700.000 innbyggere. Om lag 15.000 av dem – både jenter og gutter – er organisert i MYSAs ulike fotball-lag.

■ I tillegg til fotball driver man også søppelrydding, sosialt arbeid for innsatte i fengslene, informasjonskampanjer om helse-spørsmål og mye annet.

”

For de unge er det helt utrolig, at profesjonelle fotballspillere drar til slummen for å plukke søppel.

Alfred Chege, kenyansk landslagsspiller.

Det vekker oppsikt i Nairobi når landslagsspillere stiller opp for å rense slummen for søppel. FOTO: HEGE OPSETH

Vil du lese mer om Mathare? Prøv et søk i vårt internett-arkiv: www.bistandsaktuelt.com

Et fotballhistorisk bilde: Det kenyanske U23-landslaget – med fire spillere fra slumlaget Mathare United: Simeon Mulama (nr. 3 fra v. øverst), Duncan Ochieng (nr. 4 fra v. øverst), Asman Ngaywa (nr. 2 fra v. nederst) og Evans Valdo Nyabaro (landslagskaptein, nr. 4 fra v.).

notiser

Idrett på nett

Sport i utviklingsland er tema for en ny hjemmeside på internett. Fra september vil du kunne få omfattende informasjon om idrettsrelaterte utviklings tiltak på adressen www.doris.nl. Målet er å forbedre kommunikasjonen mellom dem som driver med sport og utvikling og å holde aktørene oppdatert på hva som skjer på dette området. I første omgang fokuseres det på initiativ fra Nederland, Storbritannia og Norge. Kartleggingsprosjektet Fair Play er sponset av den nederlandske komiteen for internasjonalt samarbeid og utvikling og støttet av Norges Idrettsforbund og Olympiske Komite.

Namibiaforeningen er 20 år

I mai i år feiret Namibiaforeningen sitt 20-årsjubileum, og i den forbindelse har foreningens historie blitt nedtegnet. «Fra dugnad til bistand» heter boken som er forfattet av Trond Andresen og Steinar Sætervadet.

Boken beskriver hvordan arbeidet startet som en solidaritetsaksjon blant konfirmanterne i Elverum i 1980 og utviklet seg til den hjelpeorganisasjonen foreningen er i dag. Fram til frigjøringen i 1990 støttet foreningen namibiske flyktninger i eksil. Siden har den drevet prosjekter i Namibia, med støtte fra NORAD.